Αριθμός 818/2024

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Ε΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 10 Ιανουαρίου 2024, με την εξής σύνθεση: Μαργαρίτα Γκορτζολίδου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Ε΄ Τμήματος, Ελένη Παπαδημητρίου, Ρωξάνη Γιαννουλάτου, Σύμβουλοι, Ανδρέας Σκούφαλος, Δημήτριος Πυργάκης, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δημητρία Τετράδη, Γραμματέας του Ε΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 27 Σεπτεμβρίου 2021 αίτηση:

των: 1) Συλλόγου Φιλοπροόδων Άσκρης «Ο ΗΣΙΟΔΟΣ», που εδρεύει στην Κοινότητα Άσκρης Δήμου Αλιάρτου Θεσπιέων Βοιωτίας, και 2) Ιωάννη Πέππα του Λουκά, κατοίκου Άσκρης Βοιωτίας, οι οποίοι παρέστησαν με την δικηγόρο Μαρία Λυμπέρη (Α.Μ. 17080), που την διόρισαν με πληρεξούσιο,

κατά του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ο οποίος παρέστη με την Διονυσία Νταϊφώτη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία κατέθεσε δήλωση, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4509/2017, περί μη εμφανίσεώς της,

και κατά της παρεμβαίνουσας εταιρείας με την επωνυμία «GREENFIELD WIND ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», που εδρεύει στα Γρεβενά (Κ. Ταλιαδούρη και Καραϊσκάκη 2-4), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Θεόδωρο Πανάγο (Α.Μ. 9416), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών σύλλογος επιδιώκει να ακυρωθούν: α) η υπ' αριθ. 62922/31.3.2021 απόφαση του Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας και β) η τεκμαιρόμενη σιωπηρή απόρριψη από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας της 42987/5.5.2021 προσφυγής κατά της προαναφερθείσας πράξης.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Συμβούλου Ελένης Παπαδημητρίου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την πληρεξουσία των αιτούντων, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, και τον πληρεξούσιο της παρεμβαίνουσας εταιρείας, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (κωδικός πληρωμής ηλεκτρονικού παραβόλου 429643500951 1129 0081).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α) της 62922/31.3.2021 απόφασης του Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση και λειτουργία Αιολικού Σταθμού Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ), ισχύος 21 MW, της εταιρείας «GREENFIELD WIND M.I.K.E.» στη θέση «Βαθειά Λάκκα» του Δήμου Αλιάρτου -Θεσπιέων στον Ν. Βοιωτίας και β) της τεκμαιρόμενης σιωπηρής απόρριψης από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας της 42987/5.5.2021 προσφυγής κατά της προαναφερθείσας πράξης.

3. Επειδή, ο αιτών Σύλλογος, ο οποίος προσκομίζει ακριβές αντίγραφο του καταστατικού του, από το οποίο προκύπτει ότι έχει ως καταστατικούς σκοπούς, μεταξύ άλλων, την προστασία και ανάδειξη των αρχαιοτήτων και του φυσικού κάλλους της Άσκρης, τη συλλογή, καταγραφή και μελέτη της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη συστηματική γνωριμία του κοινού με την Κοιλάδα των Μουσών (άρθρο 1), με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση, ενόψει των καταστατικών σκοπών του και των προβαλλόμενων ισχυρισμών του, σχετικά με τις επιπτώσεις του επίδικου έργου στο φυσικό περιβάλλον και στον παρακείμενο αρχαιολογικό χώρο της Κοιλάδας των Μουσών.

4. Επειδή, ο δεύτερος αιτών, ο οποίος είναι μόνιμος κάτοικος του οικισμού της Άσκρης (βλ. υπ' αριθμ. 8230/23.10.2023 βεβαίωση του Δημάρχου Αλιάρτου-Θεσπιέων) που βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή του έργου, με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση, ισχυριζόμενος ότι από την εφαρμογή της προσβαλλόμενης απόφασης διακυβεύεται η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

5. Επειδή, παραδεκτώς ομοδικούν οι αιτούντες προβάλλοντας κοινούς λόγους ακύρωσης στηριζόμενους στην ίδια ιστορική και νομική αιτία.

6. Επειδή, εξάλλου, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνει (Ε 412/18.7.2023 παρέμβαση), υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης πράξης, η εταιρεία με την επωνυμία «GREENFIELD WIND ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», δικαιούχος της προσβαλλόμενης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

7. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν, μεταξύ άλλων, τα εξής: Με την προσβαλλόμενη απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (ΑΕΠΟ) του Αναπληρωτή Γενικού

Διευθυντή Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας (που ήταν αρμόδιος για την έκδοσή της κατ' άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 4635/2019) εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του επίδικου έργου, το οποίο περιλαμβάνει την κατασκευή και λειτουργία Αιολικού Σταθμού Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ), συνολικής ισχύος 21 MW, στη θέση «Βαθιά Λάκκα» του Δήμου Αλιάρτου – Θεσπιέων στον νομό Βοιωτίας, εντός Περιοχής Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.). Σύμφωνα δε με το άρθρο 4 και το Παράρτημα Χ της υπ' αριθμ. ΔΙΠΑ/οικ. 37674/27.7.2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με τίτλο «Τροποποίηση και κωδικοποίηση της υπουργικής απόφασης 1958/2012 - Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του Ν. 4014/21.9.2011 (ΦΕΚ 209/Α/2011) κ.λπ.» (Β΄ 2471), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. ΔΙΠΑ/74463/4562/29.7.2020 απόφαση του ιδίου του Υπουργού (Β΄3291/ 6.8.2020), το έργο ανήκει στη 10η Ομάδα (Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας) και κατατάσσεται στην 2η υποκατηγορία της πρώτης κατηγορίας με α/α 1, «Ηλεκτροπαραγωγή από αιολική ενέργεια». Ο αιολικός σταθμός θα αποτελείται από επτά (7) ανεμογεννήτριες ονομαστικής ισχύος 3MW έκαστη και θα περιλαμβάνει οικίσκο ελέγχου εμβαδού 20 τ.μ. καθώς και συνοδά έργα οδοποιίας και διασύνδεσης. Το έργο πρόκειται να αναπτυχθεί σε γήπεδο αποτελούμενο από τρία (3) διακριτά τμήματα (επιμέρους γήπεδα) που εμπίπτουν σε δημόσια δασική έκταση με αραιή θαμνώδη βλάστηση, επί της κορυφογραμμής των ανατολικών παρυφών του όρους Ελικώνα, σε υψόμετρο που κυμαίνεται περίπου μεταξύ 951 και 1033 μέτρων από το επίπεδο της θάλασσας. Η ανωτέρω περιοχή βρίσκεται σε ευθεία απόσταση μεγαλύτερη των 3.165 μ. ανατολικά από τον πλησιέστερο οικισμό του Νεοχωρίου, ενώ απέχει περίπου 3.600 μ. από τον οικισμό της Άσκρης. Το γήπεδο εγκατάστασης του έργου βρίσκεται εκτός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) ή Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) θεσμοθετημένου ή προτεινόμενου και δεν εμπίπτει σε περιοχή εντός του Δικτύου «Natura 2000». Το έργο χωροθετείται πλησίον του νότιου ορίου του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών [όπως αυτός αναοριοθετήθηκε με την ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/37134/1820/ 9.4.2012 απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού (ΦΕΚ 134 Τ.Α.Α.Π.)]. Οι δε θέσεις όλων των ανεμογεννητριών βρίσκονται εκτός των ορίων της ευρύτερης περιοχής του αρχαιολογικού χώρου και απέχουν κατ' ελάχιστο πάνω από 1.395 μ. από τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος εντός του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών. Ως προς την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε σχέση με τον παρακείμενο αρχαιολογικό χώρο της Κοιλάδας των Μουσών, στην υποβληθείσα Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) εκτιμήθηκαν οι επιπτώσεις από την οπτική όχληση στο τοπίο από συνολικά δέκα (10) ανεμογεννήτριες (ήτοι, από τις 7 του επίμαχου ΑΣΠΗΕ και από τρία ακόμα ΑΣΠΗΕ που αδειοδοτούνται στην περιοχή και αφορούν σε 1 Α/Γ ισχύος 2,35 MW στη θέση «Πλάτωμα-Ξάγναντο 2» της εταιρείας «WIND ENERGY FACILITY Μ.Ι.Κ.Ε.», 1 Α/Γ ισχύος 2,35 MW στη θέση «Βαθιά Λάκκα-Ξάγναντο» της παρεμβαίνουσας εταιρείας και 1 Α/Γ ισχύος 2,35 MW στη θέση «Ξάγναντο Κ» της εταιρείας «ΣΚΟΥΝΤΕΡΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Ι.Κ.Ε.»), σε σχέση με κάθε μνημείο ευρισκόμενο εντός του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών, κατ' εφαρμογή των κριτηρίων ένταξης των αιολικών εγκαταστάσεων στο τοπίο, με βάση το Παράρτημα IV της απόφασης 49828/12.11.2008 της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον Τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης (Β΄ 2464), με την οποία εγκρίθηκε το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές

Ενέργειας (εφεξής ΕΠΧΣ/ΑΠΕ). Για το επίμαχο έργο έχει εκδοθεί η 618Α/23.3.2020 απόφαση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ), περί χορήγησης άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην παρεμβαίνουσα εταιρεία. Η Μ.Π.Ε. τέθηκε σε διαβούλευση για ενημέρωση του κοινού στη Λιβαδειά, από τις 27.11.2020 έως 27.12.2020, στο Τμήμα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Π.Ε. Βοιωτίας (βλ. την 252213/644/27.11.2020 πρόσκληση-ανακοίνωση της Επιτροπής Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος που εστάλη για δημοσίευση στην εφημερίδα «Βοιωτικά Νέα»). Επί της υποβληθείσας Μ.Π.Ε. γνωμοδότησαν θετικά για το έργο, μεταξύ άλλων: α) η Υπηρεσία Νεότερων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Αττικής, Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας και Κυκλάδων (641412/72737/1 1872/20.11.2020 έγγραφο), β) η Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας - Σπηλαιολογίας (649330/460416/6305/ 1387/25.11.2020 έγγραφο), γ) η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΚΔ/Δ3/ Δ3912/25.2.2020 έγγραφο), δ) η Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος (2297/ 259016/28.12.2020 έγγραφο) και ε) το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο [βλ. 5152923/ 364875/2053/22.9.2020 βεβαίωση θετικής γνωμοδότησης του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και Συμβουλίου Μουσείων της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και 33/8.9.2020 Πρακτικό της Συνεδρίασης του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (Κ.Α.Σ.), θέμα 15ο]. Ειδικότερα, σε συνέχεια της 451389/318256/4518/1377/22.8.2020 (αρνητικής ως προς την εγκατάσταση των ανωτέρω αναφερόμενων αιολικών σταθμών) εισήγησης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Βοιωτίας, το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (Κ.Α.Σ.), κατά την 31/26.8.2020 Συνεδρία του (Θέμα 18ο), ανέβαλε τη διατύπωση γνώμης σχετικά με την έγκριση ή μη αιτημάτων εγκατάστασης των ανωτέρω αναφερόμενων αιολικών σταθμών (βλ. το 470124/332086/9288/ 4715/2.9.2020 έγγραφο της Προϊσταμένης της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού) και αποφάσισε τη συγκρότηση επιτροπής, αποτελούμενης από την Ολομέλειά του και εκπροσώπους των συναρμόδιων Διευθύνσεων Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Π.Κ.Α.) και Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων (Β.Μ.Α.), για τη διενέργεια αυτοψίας, καθώς και ότι της αυτοψίας πρέπει να προηγηθεί η υποβολή, από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Βοιωτίας στις εν λόγω Διευθύνσεις, καταλόγου με το σύνολο των αιτημάτων που έχουν υποβληθεί για την περιοχή της Κοιλάδας των Μουσών, μετά την έκδοση της 49828/12.11.2008 Κ.Υ.Α., στον οποίο (κατάλογο) θα αποτυπώνεται ο βαθμός ωριμότητας των αιτημάτων με βάση τη διαδικασία αδειοδότησης, ενώ μετά την αυτοψία το θέμα θα επανεισαχθεί στο Κ.Α.Σ. για γνωμοδότηση. Με την 475135/335596/9404/4752/3.9.2020 απόφαση της Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ίδιου Υπουργείου εγκρίθηκε η συγκρότηση Επιτροπής, αποτελούμενης από την Ολομέλεια του Κ.Α.Σ. και εκπροσώπους συναρμόδιων Διευθύνσεων, και διενεργήθηκε αυτοψία στον αρχαιολογικό χώρο της Κοιλάδας των Μουσών και στην περιοχή εγκατάστασης των έργων στις 4.9.2020. Κατόπιν αυτού, το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο γνωμοδότησε ομόφωνα υπέρ της αποδοχής των αιτημάτων εγκατάστασης του επίμαχου ΑΣΠΗΕ και των ανωτέρω τριών αναφερόμενων γειτονικών ΑΣΠΗΕ (βλ. Πρακτικό της 33/8.9.2020 Συνεδρίασης του Κ.Α.Σ. που περιλαμβάνει το πρακτικό αυτοψίας, καθώς και τις απόψεις του αιτούντος Συλλόγου Φιλοπρόοδων Άσκρης «Ησίοδος», για τις επιπτώσεις της εγκατάστασης του επίμαχου έργου, που εξέθεσε ο δεύτερος αιτών, ο οποίος ως Πρόεδρος του Συλλόγου παρέστη κατά την εν λόγω συνεδρίαση). Συγκεκριμένα, στη γνωμοδότηση

του Κ.Α.Σ. διαλαμβάνονται τα εξής: «... η εγκατάσταση των ανεμογεννητριών χωροθετείται εκτός του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών, μη εμποδίζοντας τη θέαση. Επίσης, η θέση, η σχέση, ο όγκος και η απόσταση του έργου από τον αρχαιολογικό χώρο και τα εντός αυτού μνημεία δεν προκαλούν έμμεση ή άμεση βλάβη εις βάρος αυτών και εις βάρος του αναγκαίου για την ανάδειξή τους περιβάλλοντος χώρου...». Ακολούθως, εκδόθηκε η ΥΠΠΟΑ 742876/528213/14484/6729/31.12.2020 απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού περί εγκρίσεως, από πλευράς αρχαιολογικής νομοθεσίας, της αποδοχής των αιτημάτων εγκατάστασης του αιολικού σταθμού της παρεμβαίνουσας εταιρείας και των ανωτέρω τριών αιολικών σταθμών με τον όρο της παρακολούθησης όλων των εργασιών που προβλέπονται στα σχετικά αιτήματα από την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων Βοιωτίας. Επί της υποβληθείσας Μ.Π.Ε. του έργου γνωμοδότησε αρνητικά η Επιτροπή Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (βλ. 2/17.2.2021 πρακτικό Συνεδρίασης, όπου η αιτιολογία της αρνητικής γνωμοδότησης της εν λόγω Επιτροπής δεν βασίζεται σε περιβαλλοντικά κριτήρια), κατόπιν της 2297/259016/ 28.12.2020 θετικής εισήγησης της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωροταξικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 19α του ν. 4014/2011 (Α΄ 209) ανάρτηση της προσβαλλόμενης Α.Ε.Π.Ο. στον ειδικό δικτυακό τόπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος έγινε κατά την ημέρα έκδοσής της στις 31.3.2021, ενώ αναρτήθηκε αυθημερόν και στον διαδικτυακό τόπο «ΔΙΑΥΓΕΙΑ». Κατά της απόφασης αυτής ο αιτών Σύλλογος άσκησε, εμπροθέσμως, ενώπιον του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας την από 29.4.2021 ειδική διοικητική προσφυγή (υπ' αριθμ. πρωτ. 42987/5.5.2021), κατ' επίκληση των άρθρων 8 του ν. 3200/1955 και 1 παρ. 2 του ν. 2503/1997 (Α΄ 107), υπογραφόμενη από τον δεύτερο αιτούντα ως Πρόεδρο Δ.Σ. του Συλλόγου, η οποία απορρίφθηκε σιωπηρά, με την πάροδο άπρακτης της εξηκονθήμερης προθεσμίας που τάσσεται στον Υπουργό για να αποφανθεί επ' αυτής.

8. Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 4014/2011 (Α΄ 209) ορίζονται τα εξής: «1. Τα έργα και οι δραστηριότητες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, των οποίων η κατασκευή ή λειτουργία δύναται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες (Α και Β) ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Η πρώτη κατηγορία (Α) περιλαμβάνει τα έργα και τις δραστηριότητες τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και για τα οποία απαιτείται η διεξαγωγή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) προκειμένου να επιβάλλονται ειδικοί όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος σχετικά με το συγκεκριμένο έργο ή δραστηριότητα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 2, 3 και 4 του παρόντος. Τα έργα και οι δραστηριότητες της κατηγορίας Α κατατάσσονται: α) σε αυτά που ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αποτελούν την υποκατηγορία Α1 και β) σε αυτά που ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αποτελούν την υποκατηγορία Α2. ... 4. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, που εκδίδεται εντός ενός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος, τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα και δραστηριότητες που υπόκεινται στις ρυθμίσεις του νόμου, κατατάσσονται στις κατηγορίες και υποκατηγορίες του άρθρου 1, καθώς και σε ομάδες κοινές για όλες τις κατηγορίες. ... 5. ...», στο άρθρο 2 παρ. 1 ότι «1. Για την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων κατηγορίας Α ή τη μετεγκατάσταση ήδη υφισταμένων απαιτείται διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης με τη διεξαγωγή ΜΠΕ και έκδοση Απόφασης Έγκρισης

Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ). 2. ...», στο άρθρο 4 προβλέπεται η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης για τα έργα και τις δραστηριότητες υποκατηγορίας Α2 και στο άρθρο 11 το περιεχόμενο φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

9. Επειδή, στην υπ' αριθμ. οικ. 170225/20.1.2014 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Εξειδίκευση των περιεχομένων του φακέλου περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της κατηγορίας Α΄ της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β΄21), όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α΄209), κ.λπ.» (Β΄ 135), στο Παράρτημα 2 «Βασικές προδιαγραφές Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) έργων και δραστηριοτήτων Α΄ Κατηγορίας» προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «2. Μη τεχνική περίληψη ... 2.3. Οι σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που ενδέχεται να προκαλέσει το έργο/δραστηριότητα, οι οποίες παρουσιάζονται επίσης και σε μορφή πινάκων, όπως αυτοί περιγράφονται στην ενότητα 9.14. 2.4 Τα μέτρα, οι δράσεις και οι πρωτοβουλίες που προτείνονται για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στο σχεδιασμό του έργου/δραστηριότητας και γενικότερα για την προστασία του περιβάλλοντος. 2.5 Τα οφέλη από την υλοποίηση του έργου/δραστηριότητας, περιλαμβανομένων των επιδράσεων στην τοπική και εθνική οικονομία. 2.6 Οι βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις που εξετάσθηκαν και μια ένδειξη των κύριων λόγων που συνηγορούν υπέρ της επιλεγείσας λύσης, λαμβάνοντας υπόψη τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. ... 4. Στόχος και σκοπιμότητα υλοποίησης του έργου ή της δραστηριότητας- ευρύτερες συσχετίσεις ... 4.4 Συσχέτιση του έργου με άλλα έργα Αναφέρονται και συσχετίζονται με το εξεταζόμενο έργο ή δραστηριότητα παρόμοια ή άλλα έργα και δραστηριότητες (υφιστάμενα ή υπό κατασκευή) της περιοχής ως προς την συμπληρωματικότητα, την συμβατότητα ή μη, την σωρευτικότητα κ.λπ. ... 5. Συμβατότητα του έργου ή της δραστηριότητας με θεσμοθετημένες χωρικές και πολεοδομικές δεσμεύσεις της περιοχής 5.1 Θέση του έργου ή της δραστηριότητας ως προς εκτάσεις του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της περιοχής, όπως: ... 5.1.5. Θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. ... 6. Αναλυτική περιγραφή σχεδιασμού του έργου ή της δραστηριότητας 6.4 Φάση κατασκευής 6.4.8. Εκπομπές θορύβου και δονήσεων από τις εργασίες κατασκευής του έργου ή της δραστηριότητας, ποσοτικοποιημένες ως προς την ένταση και την κατανομή συχνοτήτων, χρονικά κατανεμημένες σε αντιστοιχία με τις χρονικές περιόδους αναφοράς των σχετικών ορίων. ... 6.5 Φάση λειτουργίας ... 6.5.6. Εκπομπές θορύβου και δονήσεων από τη λειτουργία του έργου ή της δραστηριότητας, ποσοτικοποιημένες ως προς την ένταση και την κατανομή συχνοτήτων, χρονικά κατανεμημένες σε αντιστοιχία με τις χρονικές περιόδους αναφοράς των σχετικών ορίων. ... 8. Υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος Στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται, αναλύονται και αξιολογούνται οι τρέχουσες παράμετροι του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης, καθώς επίσης και οι τάσεις εξέλιξής του χωρίς το έργο ή τη δραστηριότητα. Το βάθος και το εύρος της ανάλυσης σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ανταποκρίνεται στο μέγεθος των αναμενόμενων άμεσων και έμμεσων σημαντικών επιπτώσεων, καθώς και στις συνεργιστικές επιπτώσεις από άλλα υφιστάμενα, υπό εξέλιξη ή περιβαλλοντικά αδειοδοτημένα έργα ή δραστηριότητες. ... 8.1 Περιοχή μελέτης Προσδιορίζεται η περιοχή γύρω από το έργο ή τη δραστηριότητα, στα φυσικά και ανθρωπογενή στοιχεία της οποίας έχει επιπτώσεις η κατασκευή και λειτουργία του. Καθορίζεται η εξής ελάχιστη ακτίνα της περιοχής μελέτης: ... 8.1.2 Για σημειακά και εμβαδικά έργα ή

δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1, 2 km από τα όρια του γηπέδου ή του χώρου κατάληψης για περιοχές εκτός ορίων οικισμών ή σχεδίου πόλης ή 1 km αντίστοιχα για περιοχές εντός ορίων οικισμών ή σχεδίου πόλης. 8.1.3 Για έργα και δραστηριότητες της υποκατηγορίας Α2, οι παραπάνω ελάχιστες ακτίνες συντέμνονται στο μισό. ... 8.3. Μορφολογικά και τοπιολογικά χαρακτηριστικά 8.3.1 Καταγράφεται το συνολικό τοπίο αναφοράς και οι επιμέρους ενότητές του. ... 8.6 Ανθρωπογενές περιβάλλον ... 8.6.3. Πολιτιστική κληρονομιά 8.6.3.i. Καταγράφονται και απεικονίζονται σε κατάλληλο χάρτη όλοι οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι στην περιοχή μελέτης, τόσο ως προς τα εξωτερικά τους όρια όσο και ως προς τον εσωτερικό διαχωρισμό τους σε ζώνες. Αναφέρονται οι περιορισμοί κάθε ζώνης και ελέγχεται ως προς αυτούς η δυνατότητα υλοποίησης του έργου ή της δραστηριότητας. 8.6.3.ii. Καταγράφονται και απεικονίζονται στον ίδιο χάρτη τα ιστορικά μνημεία στην περιοχή μελέτης, καθώς και όλες οι άλλες θέσεις ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος ... 8.11 Ακουστικό περιβάλλον και δονήσεις 8.11.1. Αναφορά των κύριων πηγών εκπομπής περιβαλλοντικού θορύβου ή δονήσεων στην περιοχή μελέτης. 8.11.2. Εκτίμηση και αξιολόγηση της υφιστάμενης ποιότητας του ακουστικού περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης, με βάση είτε διαθέσιμα στοιχεία είτε μετρήσεις γύρω από τη θέση του έργου. ... 9. Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ... Η εκτίμηση και αξιολόγηση αφορά στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της προτεινόμενης λύσης, και εστιάζεται κυρίως στις εξής ιδιότητές τους: ... 9.1.7. Συνεργιστική ή αθροιστική δράση με άλλες επιπτώσεις από το ίδιο το έργο ή από άλλα έργα ή δραστηριότητες που έχουν αναπτυχθεί ή έχουν περιβαλλοντικά αδειοδοτηθεί στην περιοχή. ... 9.3 Επιπτώσεις στα μορφολογικά και τοπιολογικά χαρακτηριστικά 9.3.1. Εκτιμώνται και αξιολογούνται οι αλλαγές στην εικόνα της ευρύτερης περιοχής, λόγω του έργου ή της δραστηριότητας. 9.3.2. Χρησιμοποιούνται δόκιμες μέθοδοι αξιολόγησης τοπιολογικών μεταβολών και οπτικής παρείσδυσης. 9.3.3 Συγκρίνεται, μέσω κατάλληλης φωτορεαλιστικής απεικόνισης, η υφιστάμενη εικόνα του τοπίου με αυτό που ενσωματώνει το έργο ή τη δραστηριότητα για τις περιπτώσεις που επηρεάζονται κατά ουσιαστικό βαθμό στοιχεία αυξημένου μορφολογικού ή τοπιολογικού ενδιαφέροντος. Για τις άλλες περιπτώσεις καθώς και για έργα και δραστηριότητες υποκατηγορίας Α2, η φωτορεαλιστική απεικόνιση είναι προαιρετική. 9.3.4. Διερευνώνται και αξιολογούνται οι πιθανότητες διάσπασης της γραμμής του ορίζοντα και των φυσικών σχημάτων και χρωμάτων του τοπίου από την ένταξη του έργου ή της δραστηριότητας στην περιοχή, καθώς και οι νέες συνθήκες συνέχειας ή ασυνέχειας στην οργάνωσή του τοπίου. 9.3.5. Εξετάζεται η συμβατότητα των επικείμενων αλλαγών σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου, η οποία κυρώθηκε με το ν. 3827/2010 (Α΄ 30). ... 9.5 Επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον 9.5.1. Κατόπιν συνδυαστικής θεώρησης των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος που καταγράφηκαν στην ενότητα 8.5 και αυτών που αφορούν στην κατασκευή και λειτουργία του έργου (κεφάλαιο 6), εκτιμώνται οι επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, βάσει των απαιτήσεων και κατευθύνσεων που τέθηκαν στην αρχή του παρόντος κεφαλαίου 9. Η χωρική κλίμακα της εκτίμησης και αξιολόγησης μπορεί να αφορά όλη την περιοχή μελέτης, και κατόπιν διακριτές ενότητες, σχηματισμούς ή διαπλάσεις εντός αυτής. ... 9.6 Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον ... 9.6.3. Πολιτιστική κληρονομιά 9.6.3.i. Εκτιμώνται οι άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις σε κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής μελέτης 9.6.3.ii. Εκτιμώνται οι επιπτώσεις στα ιστορικά μνημεία και άλλες θέσεις ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος ... 9.11 Επιπτώσεις από θόρυβο ή από δονήσεις. 9.11.1. Με βάση τις εκπομπές που υπολογίστηκαν στις ενότητες 6.4.8 και 6.5.6 υπολογίζονται στους

πλησιέστερους δέκτες τα επίπεδα τιμών των θεσμοθετημένων δεικτών θορύβου και δονήσεων που σχετίζονται με το έργο ή τη δραστηριότητα. 9.11.2. Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα και συνυπολογίζοντας τα υφιστάμενα (χωρίς το έργο) επίπεδα θορύβου και δονήσεων, αξιολογούνται οι επιπτώσεις στο ακουστικό περιβάλλον, χρησιμοποιώντας θεσμοθετημένους δείκτες και αξιολογώντας ειδικότερα την πιθανότητα υπέρβασης θεσμοθετημένων οριακών τιμών. ... 14. Φωτογραφική τεκμηρίωση Τεκμηριώνεται η υφιστάμενη κατάσταση στη ζώνη επιρροής του έργου ή της δραστηριότητας, με αντιπροσωπευτικές φωτογραφίες, οι θέσεις και γωνίες λήψης των οποίων αποτυπώνονται σε κατάλληλο χάρτη. 15. Χάρτες και σχέδια Περιλαμβάνονται οι κατάλληλοι χάρτες και σχέδια που απεικονίζουν τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης, το σχεδιασμό του έργου, τις εναλλακτικές λύσεις και τα προτεινόμενα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος. ... Οι κατ' ελάχιστο απαραίτητοι χάρτες και σχέδια αναφέρονται ακολούθως και θα πρέπει να συμπληρώνονται με το κατάλληλο κάθε φορά υλικό τεκμηρίωσης, είτε αυτό αφορά πρόσθετους χάρτες/σχέδια είτε προσθήκη πληροφοριών επί των παρακάτω χαρτών. ... 15.2 Χάρτης περιοχής μελέτης Απεικονίζεται η περιοχή μελέτης, ενταγμένη σε γεωγραφικό πλαίσιο τουλάχιστον διπλάσιο της έκτασης της, με σημειώσεις των αποστάσεων των ορίων της από το εξεταζόμενο έργο ή δραστηριότητα. ... 15.5 Χάρτης χρήσεων γης και κάλυψης γης ... Απεικονίζεται η προτεινόμενη λύση του εξεταζόμενου έργου ή δραστηριότητας και αποτυπώνονται όσα εκ των παρακάτω στοιχείων βρίσκονται εντός ή σε άμεση γειτνίαση με την περιοχή μελέτης: ... 15.5.4. Αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικά μνημεία και άλλα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς ... 15.6 Σχέδια του έργου ή της δραστηριότητας ... 15.6.3. Επιδράσεις στο ανάγλυφο (διατομές, εκσκαφές). ... 15.7 Χάρτες επιπτώσεων 15.7.1. Απεικονίζονται οι σημαντικές μεταβολές που αναμένεται να επέλθουν στο περιβάλλον λόγω του έργου ή της δραστηριότητας. 15.7.2. Οι χάρτες επιπτώσεων μπορούν να διαχωρίζονται θεματικά (π.χ. κατάληψη γης, ισορρυπαντικές καμπύλες, ισοθορυβικές καμπύλες κ.λπ.) ή και χρονικά (φάση κατασκευής, πρώτο έτος λειτουργίας, δέκατο έτος λειτουργίας κ.λπ.). ...». Στο δε Παράρτημα 4.10 που αναφέρεται στα ειδικότερα περιεχόμενα της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (10ης Ομάδας έργων της ΥΑ 19588/2012, όπως αυτή τροποποιήθηκε – κωδικοποιήθηκε μεταγενέστερα και ισχύει), προβλέπεται ότι «... 1. ...2. Στο κεφάλαιο 5 "Συμβατότητα του έργου ή της δραστηριότητες με χωρικές ή πολεοδομικές δεσμεύσεις" θα περιέχεται: 2.1 Για έργα ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια, ... εξέταση της συμβατότητας του σχεδιασμού του έργου με τις διατάξεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως εκάστοτε ισχύει. 2.2. ...3. ...4. Το κεφάλαιο 8 "Υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος", θα πρέπει να ανταποκρίνεται στο μέγεθος των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων που αναμένονται από την κατασκευή και λειτουργία του έργου ή της δραστηριότητας, καθώς και στις συνεργιστικές επιπτώσεις από άλλα υφιστάμενα, υπό εξέλιξη ή προγραμματισμένα έργα ή δραστηριότητες. ... 5. Το κεφάλαιο 9, "Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων", θα πρέπει να προσαρμοσθεί κατάλληλα στα ειδικά χαρακτηριστικά του επηρεαζόμενου περιβάλλοντος, καθώς και του είδους των αλλαγών που προκαλούνται από τα έργα διαμόρφωσης του γηπέδου εγκατάστασης μονάδων ηλεκτροπαραγωγής. ...».

10. Επειδή, με την απόφαση 49828/12.11.2008 της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον Τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης (Β΄

2464/3.12.2008), εγκρίθηκαν το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΕΠΧΣ/ΑΠΕ) και η σχετικώς εκπονηθείσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.) και θεσπίσθηκαν οι κατευθύνσεις και τα κριτήρια χωροθέτησης εγκαταστάσεων Α.Π.Ε. Με το εν λόγω Ειδικό Πλαίσιο επιδιώκεται, εκτός των άλλων, να παρασχεθεί ένα γενικό πλαίσιο στις αδειοδοτούσες αρχές και τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, ώστε να προσανατολιστούν σε καταρχήν κατάλληλες από χωροταξικής απόψεως περιοχές εγκατάστασης και να περιορίσουν έτσι τις αβεβαιότητες και τις συγκρούσεις χρήσεων γης (άρθρο 1 παρ. 2). Στο δεύτερο Κεφάλαιο «Κανόνες Χωροθέτησης Αιολικών Εγκαταστάσεων» της ανωτέρω κοινής υπουργικής απόφασης (άρθρα 4 - 11) θεσπίζονται οι κατευθύνσεις και τα κριτήρια χωροθέτησης των αιολικών εγκαταστάσεων, οι οποίες εκμεταλλεύονται την αιολική ενέργεια για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και στο έβδομο κεφάλαιο της απόφασης αυτής ενσωματώνονται έξι παραρτήματα, στα πέντε πρώτα εκ των οποίων καθορίζονται οι Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.) και το μέγιστο αιολικό δυναμικό τους (παράρτημα Ι), οι ελάχιστες αποστάσεις που πρέπει να τηρούνται από αιολικές εγκαταστάσεις και γειτνιάζουσες χρήσεις και δίκτυα τεχνικής υποδομής (παράρτημα ΙΙ), η φέρουσα ικανότητα (χωρητικότητα) των Π.Α.Π. (παράρτημα ΙΙΙ), τα κριτήρια εντάξεως των αιολικών εγκαταστάσεων στο τοπίο (παράρτημα IV) και το στάδιο και η αρμόδια αρχή ελέγχου των κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης για τις αιολικές εγκαταστάσεις κατά την αδειοδότηση μεμονωμένων εγκαταστάσεων (παράρτημα V). Ειδικότερα: Στο άρθρο 5 του ως άνω δευτέρου Κεφαλαίου, με τίτλο «Διάκριση του εθνικού χώρου σε κατηγορίες», προβλέπεται ότι για τη χωροθέτηση των αιολικών εγκαταστάσεων ο εθνικός χώρος, με βάση το εν δυνάμει εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό του και τα ιδιαίτερα χωροταξικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του, διακρίνεται σε τέσσερις κατηγορίες, μεταξύ των οποίων είναι η ηπειρωτική χώρα, συμπεριλαμβανομένης της Εύβοιας (παρ. 1), η δε ηπειρωτική χώρα διακρίνεται περαιτέρω σε Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.), που διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών, και σε Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.), που διαθέτουν ικανοποιητικό εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό, ως εξής: «α. Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.): Είναι οι περιοχές της ηπειρωτικής χώρας, που προσδιορίζονται υπό μορφή πίνακα στο Παράρτημα Ι και απεικονίζονται στο Διάγραμμα 1 της παρούσας απόφασης, οι οποίες διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών, ενώ ταυτόχρονα προσφέρονται από απόψεως επίτευξης των χωροταξικών στόχων. Στις περιοχές αυτές, εκτιμάται η μέγιστη δυνατότητα χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων (φέρουσα ικανότητα), όπως ειδικότερα αυτή προσδιορίζεται στο Παράρτημα ΙΙΙ. β. Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.). Χαρακτηρίζονται όλοι οι πρωτοβάθμιοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) της ηπειρωτικής χώρας που δεν περιλαμβάνονται στις Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας των οποίων περιοχές ή και μεμονωμένες θέσεις που κρίνονται από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας κατά το άρθρο 3 παρ. 1.δ του ν. 3468/2006, ως ενεργειακά αποδοτικές» (παρ. 2). Στο άρθρο 6 (παρ. 1 και 2) του ιδίου Κεφαλαίου, με τίτλο «Περιοχές αποκλεισμού και ζώνες ασυμβατότητας», ορίζεται ότι: «1. Σε όλες τις κατηγορίες περιοχών του προηγούμενου άρθρου, πρέπει να αποκλείεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός: α. Των κηρυγμένων διατηρητέων μνημείων της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και των άλλων μνημείων μείζονος σημασίας της παρ. 5, ββ) του άρθρου 50 του ν. 3028/2002, καθώς και των οριοθετημένων αρχαιολογικών ζωνών προστασίας Α που έχουν καθορισθεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 91 του ν.

1892/1991 ή καθορίζονται κατά τις διατάξεις του ν. 3028/2002. β. ...» και, περαιτέρω, καθιερώνεται απαγόρευση εγκατάστασης αιολικών εγκαταστάσεων ΑΠΕ σε ιδιαίτερα ευαίσθητες περιοχές του φυσικού, πολιτιστικού και οικιστικού περιβάλλοντος, προβλέπεται δε ότι σε όλες τις περιοχές του άρθρου 5, η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων πρέπει να πληροί τις ελάχιστες αποστάσεις από τις γειτνιάζουσες χρήσεις γης, δραστηριότητες και δίκτυα τεχνικής υποδομής που καθορίζονται στους πίνακες του Παραρτήματος ΙΙ (παρ. 5). Στο άρθρο 7 του αυτού Κεφαλαίου ορίζεται ότι: «Για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων στις Π.Α.Π. και Π.Α.Κ. της ηπειρωτικής χώρας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής ειδικά κριτήρια: 1. Μέγιστες επιτρεπόμενες πυκνότητες αιολικών εγκαταστάσεων σε επίπεδο πρωτοβάθμιου Ο.Τ.Α. ... 2. Κριτήρια ένταξης των αιολικών εγκαταστάσεων στο τοπίο: Εφαρμόζονται οι κανόνες τοπίου που ορίζονται στο Παράρτημα IV της παρούσας απόφασης» και στο άρθρο 11 αυτού ότι «Ο έλεγχος και η εφαρμογή των κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων που ορίζονται στα άρθρα 5 έως και 10 του Κεφαλαίου αυτού, διενεργείται κατά το στάδιο χορήγησης της άδειας παραγωγής (άρθρο 3 ν. 3468/2006) σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο Παράρτημα V της παρούσας απόφασης». Στο δε Παράρτημα ΙΙ του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ υπό τον τίτλο «Αποστάσεις αιολικών εγκαταστάσεων από γειτνιάζουσες χρήσεις γης, δραστηριότητες και δίκτυα τεχνικής υποδομής» καθορίζεται, μεταξύ άλλων, στον Πίνακα Α΄ («Αποστάσεις για τη διασφάλιση της λειτουργικότητας και απόδοσης των αιολικών εγκαταστάσεων») ως ελάχιστη απόσταση (Α) μεταξύ των ανεμογεννητριών αυτή που αντιστοιχεί σε 2,5 φορές τη διάμετρο (d) της φτερωτής της ανεμογεννήτριας (Α=2,5d) (περ. Γ), στον Πίνακα Γ΄ («Αποστάσεις από περιοχές και στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς») ως ελάχιστη απόσταση των αιολικών εγκαταστάσεων από εγγεγραμμένα στον Κατάλογο Παγκόσμιας κληρονομιάς και άλλα μείζονος σημασία μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους της παρ. 5 εδάφιο ββ του άρθρου 50 του ν. 3028/2002, αυτή των 3.000 μ., και από τη ζώνη απολύτου προστασίας (Ζώνη Α) λοιπών αρχαιολογικών χώρων, καθώς και από κηρυγμένα πολιτιστικά μνημεία και ιστορικούς τόπους, ελάχιστη απόσταση ίση με 7d, όπου (d) η διάμετρος της φτερωτής της ανεμογεννήτριας (τουλάχιστον 500μ.), στον δε Πίνακα Δ΄ («Αποστάσεις από οικιστικές δραστηριότητες») ως ελάχιστη απόσταση των αιολικών εγκαταστάσεων από τα όρια πόλεων και οικισμών με πληθυσμό >2000 κατοίκων ή οικισμών με πληθυσμό <2000ατοίκων που χαρακτηρίζονται ως δυναμικοί, τουριστικοί ή αξιόλογοι κατά την έννοια του άρθρου 2 του π.δ. 24.4/3.5.1985 τα 1.000 μ., από τα όρια παραδοσιακών οικισμών τα 1500 μ., από τα όρια λοιπών οικισμών τα 500 μ., από οργανωμένη δόμηση Α΄ ή Β΄ κατοικίας τα 1.000 μ. και τα 500 μ. από τα όρια Ιερής Μονής. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι σε περίπτωση μεμονωμένης κατοικίας (νομίμως υφιστάμενης) εξασφαλίζεται ελάχιστο επίπεδο θορύβου μικρότερου των 45 db, καθώς και ότι σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εξασφαλίζεται ελάχιστο επίπεδο θορύβου στα όρια των ανωτέρω αναφερόμενων οικιστικών δραστηριοτήτων μικρότερο των 45 db. Εξάλλου, οι ανωτέρω αναφερόμενες αποστάσεις τόσο από τις περιοχές και τα στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς όσο και από οικιστικές δραστηριότητες δεν λαμβάνονται υπόψη όταν η άτρακτος μιας Α/Γ δεν είναι ορατή από την ασύμβατη χρήση (υποσημείωση 2). Τέλος, στο Παράρτημα IV υπό τον τίτλο «Κριτήρια ένταξης των αιολικών εγκαταστάσεων στο τοπίο» προβλέπεται ότι για την εκτίμηση της επίπτωσης μιας υπό αδειοδότηση αιολικής μονάδας στο τοπίο, λαμβάνεται υπόψη η οπτική παρεμβολή της από τα σημεία «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος», που ευρίσκονται εντός κύκλου, που ορίζεται με κέντρο την μονάδα και ακτίνα που διαφοροποιείται ανάλογα με τη σημασία και την

ποιότητα του σημείου «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος» και την κατηγορία χώρου που ανήκει σύμφωνα με τον αναφερόμενο πίνακα και είναι για περιοχές ΠΑΚ μέγιστη απόσταση 6 χλμ από το πλησιέστερο όριο των εγγεγραμμένων στον κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και άλλων μείζονος σημασίας μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων της παρ. 5 εδάφιο ββ του άρθρου 50 του ν. 3028/2002, καθώς και από το πλησιέστερο όριο ζώνης απολύτου προστασίας (ζώνη Α΄) λοιπών αρχαιολογικών χώρων και 3 χλμ από το πλησιέστερο όριο πόλεων ή οικισμών. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι οι ανεμογεννήτριες που χωροθετούνται εκτός του κύκλου ή που η άτρακτός τους δεν έχει οπτική επαφή με το σημείο, δεν λαμβάνονται υπόψη. Προκειμένου να αντικειμενικοποιηθούν τα πιο πάνω, τίθενται απαιτήσεις-κριτήρια, ως προς τα οποία ελέγχεται το αιολικό πάρκο και με τα οποία οφείλει να συμμορφωθεί: Το πρώτο κριτήριο αφορά στη συνολική πυκνότητα των ανεμογεννητριών, που χωροθετούνται εντός κύκλου με κέντρο το εκάστοτε σημείο «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος» και ακτίνα τη μέγιστη απόσταση κατά τα ανωτέρω και η άτρακτος των οποίων έχει οπτική επαφή με το σημείο. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η πραγματική απόσταση των ανεμογεννητριών από το σημείο, η κυκλική επιφάνεια χωρίζεται σε τρία συνολικά ομόκεντρα τμήματα (ζώνες) Α΄, Β΄ και Γ΄, σε κάθε μία από τις οποίες, η μέγιστη επιτρεπόμενη πυκνότητα εγκατάστασης, είναι διαφορετική. Το δεύτερο κριτήριο, το οποίο εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία υφίσταται υπέρβαση του πρώτου κριτηρίου, αφορά στο ποσοστό κάλυψης από τις ανεμογεννήτριες του οπτικού ορίζοντα ενός παρατηρητή, που βρίσκεται στο σημείο «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος» και περιστρέφεται 360 περί τον εαυτό του. Για την εκτίμηση του κριτηρίου αυτού, οι ανεμογεννήτριες, μεταξύ των οποίων η πραγματική απόσταση δεν υπερβαίνει τα 500 μέτρα, ενώνονται με νοητά ευθύγραμμα τμήματα και υπολογίζονται οι γωνίες (σε μοίρες), που δημιουργούνται με κέντρο το σημείο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και με πλευρές που διέρχονται από τα άκρα των προαναφερθέντων νοητών τμημάτων. Κατά την εξέταση του κριτηρίου, λαμβάνονται και πάλι υπ' όψη μόνον οι ανεμογεννήτριες, που χωροθετούνται εντός κύκλου με κέντρο το εκάστοτε σημείο ενδιαφέροντος και ακτίνα την μέγιστη απόσταση κατά τα ανωτέρω και η άτρακτος των οποίων έχει οπτική επαφή με το σημείο. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η πραγματική απόσταση των Α/Γ από το σημείο, ο κύκλος χωρίζεται και πάλι σε τρεις συνολικά ομόκεντρες ζώνες Α΄, Β΄ και Γ΄, σε κάθε μία από τις οποίες, το άθροισμα των γωνιών, που περικλείουν τα νοητά τμήματα που βρίσκονται εντός της αντίστοιχης ζώνης, έχει διαφορετικό συντελεστή βαρύτητας. Δεν λαμβάνονται υπόψη τμήματα αιολικών πάρκων, των οποίων η γωνία θέασης από το σημείο «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος», καλύπτεται από άλλα αιολικά πάρκα, που βρίσκονται πλησιέστερα στο σημείο ενδιαφέροντος και συνεπώς η γωνία θέασης τους έχει ήδη ληφθεί υπ' όψη στον συνολικό υπολογισμό (γωνιακή επικάλυψη). Αν ένα αιολικό πάρκο πληροί το πρώτο κριτήριο, σημαίνει ότι οι ανεμογεννήτριες γύρω και πλησίον του σημείου ενδιαφέροντος, χωροθετούνται επαρκώς αραιά, ακόμη και αν πιθανόν απλώνονται σε αρκετές περιοχές του ορίζοντα γύρω από το σημείο «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος». Αν ένα αιολικό πάρκο πληροί το δεύτερο κριτήριο, ακόμη και αν δεν πληροί το πρώτο κριτήριο, σημαίνει ότι οι ανεμογεννήτριες γύρω και πλησίον τους σημείου ενδιαφέροντος, χωροθετούνται προς μία η ελάχιστες κατευθύνσεις, ακόμα και αν προς τις ελάχιστες ή τη μία αυτή κατεύθυνση έχουν αυξημένη πυκνότητα. Οι ομόκεντρες ζώνες είναι κοινές για την εφαρμογή και των δύο κριτηρίων και ορίζονται ανάλογα με τη σημασία του σημείου «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος» και ανάλογα με την κατηγορία χώρου που χωροθετείται το υπό εξέταση αιολικό πάρκο ως εξής: εντός περιοχών Π.Α.Κ. σε απόσταση Α΄ ζώνη 3 χλμ Β΄ ζώνη

4,5 χλμ Γ΄ ζώνη 6 χλμ από το όριο εγγεγραμμένων στον κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και άλλων μείζονος σημασίας μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων της παρ. 5 εδάφιο ββ του άρθρου 50 του ν. 3028/2002, και από το όριο ζώνης απολύτου προστασίας (ζώνη Α΄) λοιπών αρχαιολογικών χώρων απόσταση ζώνη Α΄ 0,5 χλμ, ζώνη Β΄ 3 χλμ. και ζώνη και Γ΄ 6 χλμ. Για την εφαρμογή του πρώτου κριτηρίου για τις περιοχές Π.Α.Κ., η μέγιστη πυκνότητα ανεμογεννητριών (πλήθος Α/Γ ανά τ.χλμ.) ορίζεται σε 0, 3 και 6 για τις ζώνες Α΄, Β΄ και Γ΄, αντίστοιχα. Σε περίπτωση που υφίσταται υπέρβαση του πρώτου κριτηρίου «πυκνότητας», θα πρέπει να πληρούται τουλάχιστον το δεύτερο κριτήριο «οπτικής κάλυψης». Για τον υπολογισμό του δεύτερου αυτού κριτηρίου, οι συντελεστές βαρύτητας ανά ζώνη Α, Β και Γ που εφαρμόζονται επί του αθροίσματος των γωνιών, που περικλείουν τα νοητά τμήματα που βρίσκονται εντός της αντίστοιχης ζώνης (συμπεριλαμβανομένων των προϋφιστάμενων εγκαταστάσεων), είναι αναφορικά με τις περιοχές Π.Α.Κ. για ζώνη Α΄ 1, ζώνη Β΄ 0,7 και ζώνη Γ΄ 0,5, αντίστοιχα. Εξάλλου, επειδή η ζώνη Α΄ αποτελεί πρακτικά ζώνη αποκλεισμού, οι παρατιθεμένοι στην ζώνη αυτή συντελεστές βαρύτητας, αφορούν στις τυχόν ήδη υφιστάμενες εγκαταστάσεις, καθώς και στις περιπτώσεις που χωροθετούνται κατά παρέκκλιση από τις οριζόμενες αποστάσεις βάσει των προβλέψεων του παραρτήματος ΙΙ. Σε κάθε δε περίπτωση πρέπει να τηρείται ο περιορισμός να μην χωροθετούνται ανεμογεννήτριες εντός της ζώνης Α΄ (βλ. υποσημείωση 8). Τέλος, για την εφαρμογή του δεύτερου κριτηρίου, τίθεται ανώτατο όριο στον λόγο του σταθμισμένου (με τους ανωτέρω συντελεστές) αθροίσματος των γωνιών που ορίζονται, προς το σύνολο του κύκλου (360°) και το όριο αυτό εφόσον πρόκειται για Π.Α.Κ. ανέρχεται σε 20%.

11. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων είναι μη νομίμως αιτιολογημένη, διότι η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.), στην οποία στηρίζεται δεν εφάρμοσε ορθά τις διατάξεις της Υ.Α. οικ. 170225/2014 (Παράρτημα 2 παράγρ. 4.4 και Παράρτημα 4 παράγρ.5) και τις ειδικές ρυθμίσεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού (άρθρο 7 παρ. 2 και Παράρτημα IV της απόφασης 49828/12.11.2008 της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον Τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης), ως προς τη συσχέτιση του έργου με άλλα υφιστάμενα, υπό εξέλιξη ή περιβαλλοντικά αδειοδοτημένα έργα ή δραστηριότητες και τις συνεργιστικές επιπτώσεις αυτών που αφορούν την ένταξη των αιολικών εγκαταστάσεων στο τοπίο. Ειδικότερα, οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι υφίσταται υπέρβαση του κριτηρίου 2 «οπτικής κάλυψης» του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, δεδομένου ότι στην υποβληθείσα Μ.Π.Ε., για τον υπολογισμό του ποσοστού «οπτικής κάλυψης» σε σχέση με τα μνημεία του παρακείμενου αρχαιολογικού χώρου της κοιλάδας των Μουσών, δεν λήφθηκε υπόψη το σύνολο των υπό λειτουργία ή υπό αδειοδότηση ανεμογεννητριών (Α/Γ) στην περιοχή, αλλά εσφαλμένα, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους, εξετάστηκε η «οπτική κάλυψη» μόνο των επτά (7) ανεμογεννητριών του επίδικου έργου και άλλων τριών (3) ανεμογεννητριών της περιοχής (σύνολο 10 Α/Γ), ενώ ελεγκτέες για τον σκοπό αυτό είναι 51-53 Α/Γ, με συνέπεια το ποσοστό «οπτικής κάλυψης» να εμφανίζεται μειωμένο σε σχέση με την πραγματικότητα [από τον κλασσικό πύργο (Ακρόπολη) της Άσκρης, οπτική κάλυψη 13,1%, αντί 54,53%, με όριο το 20%]. Συγκεκριμένα, οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι για τον έλεγχο του κριτηρίου 2 της «οπτικής κάλυψης» του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ με την εφαρμογή των ομόκεντρων ζωνών στην ελεγχόμενη περιοχή του έργου σε σχέση με τα μνημεία

του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών εξεταστέες είναι και οι κατωτέρω αιολικές εγκαταστάσεις, που αναφέρονται στο δικόγραφο της κρινόμενης αίτησης ως εξής: α) Βορειοανατολικά από τον κλασσικό πύργο (Ακρόπολη) της Άσκρης βρίσκεται ο αιολικός σταθμός «ΠΑΛΙΟΒΟΡΟΣ-ΚΟΝΤΡΑ-ΛΥΣΤΗ», με αναγνωριστικό 36818 και 8 Α/Γ, για τον οποίο έχει εκδοθεί ΑΕΠΟ στις 30.10.2019. β) Υφίσταται ο αιολικός σταθμός («Κουφοσπιθάρι»), με 6 Α/Γ και αναγνωριστικό 36897, από 11.6.2018. γ) 3 μεμονωμένες Α/Γ βρίσκονται, στο στάδιο άδειας παραγωγής, με αναγνωριστικά 36695 («ΣΑΝΙΔΑ») από 10.3.2017, 38198 («ΠΕΡΑ ΣΑΝΙΔΑ») από 18.12.2020 και 38059 («ΣΠΑΤΙ») από 17.12.2020. δ) Ανατολικότερα των εξεταζόμενων ανεμογεννητριών της Βαθειάς Λάκκας, βρίσκονται στο στάδιο άδειας παραγωγής, από 16-19.12.2020, 6 Α/Γ, με αναγνωριστικά 39261 («Δυτικό Ξάγναντο»), 39258 («ΑΣΚΡΗ Β»), 39259 («ΑΣΚΡΗ Α»), 39260 («Ανατολικό Ξάγναντο») και 38008 (2 Α/Γ) ανατολικότερα. ε) Βόρεια από τον κλασικό πύργο (Ακρόπολη) της Άσκρης βρίσκονται στο στάδιο άδειας παραγωγής από 9.2.2021 και με αναγνωριστικά 38601 («ΑΝ.ΓΟΥΛΑΣ»), 38553 («ΓΟΥΛΑΣ»), 38531 («ΓΟΥΛΑΣ») και 38552 («ΓΟΥΛΑΣ»), 4 μεμονωμένες Α/Γ. στ) Δυτικότερα βρίσκονται, στο στάδιο άδειας παραγωγής, 2 Α/Γ μεμονωμένες με αναγνωριστικά 37862 («Λυκοφιός») από 8.12.2020, 36944 («Γκρεμνόρι») από 11.6.2018. ζ) Δυτικά από τον κλασικό πύργο (Ακρόπολη) της Άσκρης βρίσκονται στο στάδιο άδειας παραγωγής ο αιολικός σταθμός («ΖΑΓΑΡΑΣ»), με 7 Α/Γ και με αναγνωριστικό 32976 από 7.12.2017 και 3 Α/Γ μεμονωμένες 38014 («ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ») από 16.12.2020, 37993 («ΔΥΤΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ») από 14.12.2020 και 38581 («ΑΝΩ ΣΗΜΑΙΑ») σε αξιολόγηση από 8.2.2021, η) Βορειοδυτικά από τον κλασικό πύργο (Ακρόπολη) της Άσκρης βρίσκονται σε αξιολόγηση 2 Α/Γ με αναγνωριστικά 38539 και 38530 («Λυκοφιός») από 9.2.2021. Ισχυρίζονται δε ότι, σύμφωνα με την ορθή εφαρμογή του κριτηρίου 2 περί «οπτικής κάλυψης» του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, σε σχέση με τις θέσεις Ακρόπολη Αρχαίας Άσκρης, Άγιος Γεώργιος, Μεσαιωνικός Πύργος, Άγιος Νικόλαος (βλ. αναλυτικά σελ. 11-17 του δικογράφου, με παράθεση φωτογραφιών και σχετικών υπολογισμών), το ποσοστό «οπτικής κάλυψης» ανέρχεται στην πραγματικότητα σε 54,53%, 38,8%, 50,89%, 45%, αντίστοιχα, καθ' υπέρβαση του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου του 20% σε περιοχές Π.Α.Κ. και συνεπώς η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ εκδόθηκε κατά πλάνη περί τα πράγματα.

12. Επειδή, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός περί υπέρβασης του δεύτερου κριτηρίου «οπτικής κάλυψης» του Παραρτήματος IV του ΕΧΠ/ΑΠΕ είναι αόριστος, διότι δεν προβάλλεται από τους αιτούντες ότι υφίσταται υπέρβαση του πρώτου κριτηρίου του ίδιου Παραρτήματος, το οποίο αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εξέταση τυχόν υπέρβασης του δεύτερου κριτηρίου. Εξάλλου, σύμφωνα με την παρεμβαίνουσα, οι αιτούντες δεν εφαρμόζουν ορθά το κριτήριο 2 περί «οπτικής κάλυψης», δεδομένου ότι για τον προσδιορισμό του μέγιστου ποσοστού οπτικής κάλυψης περιλαμβάνουν το σύνολο των ανεμογεννητριών που φέρονται ότι πρόκειται να κατασκευαστούν στην περιοχή, ανεξάρτητα από το εάν είναι εγκατεστημένες ή εάν βρίσκονται υπό κατασκευή. Σε κάθε περίπτωση, κατά την παρεμβαίνουσα, η Μ.Π.Ε. εξέτασε σε βάθος τις επιπτώσεις στο τοπίο από τις εγκατεστημένες ανεμογεννήτριες που είναι ορατές από τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ (κριτήρια 1 και 2), ενώ δεν όφειλε, για την εφαρμογή του του κριτηρίου 2 της «οπτικής κάλυψης» του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, να εξετάσει τις συνεργιστικές επιπτώσεις από τα έργα που έχουν απλά λάβει άδεια παραγωγής ή βεβαίωση παραγωγού ή βρίσκονται σε διαδικασία έκδοσης ΑΕΠΟ. Κατά τον χρόνο δε κατάθεσης

της Μ.Π.Ε. (6.11.2020) δεν υπήρχε κανένα έργο από όσα αναφέρουν οι αιτούντες με άδεια εγκατάστασης ή άδεια λειτουργίας και τα μοναδικά έργα που είχαν λάβει περιβαλλοντική αδειοδότηση κατά τον χρόνο αυτόν ήταν το αιολικό πάρκο στη θέση «Παλιόβορος – Σανίδα-Λύστη» και το αιολικό πάρκο στη θέση «Σανίδα», τα οποία δεν έχουν οπτική επαφή με τον αρχαιολογικό χώρο της Κοιλάδας των Μουσών και επομένως δεν απαιτείτο να συμπεριληφθούν στην εξέταση των κριτηρίων του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ. Τέλος, η ενδεχόμενη οπτική όχληση από τις ανεμογεννήτριες του επίμαχου ΑΣΠΗΕ και των υπόλοιπων Α/Γ σε σχέση με τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της περιοχής εξετάστηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, το οποίο, κατόπιν αυτοψίας, γνωμοδότησε θετικά υπέρ της εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ της παρεμβαίνουσας.

13. Επειδή, στην Ενότητα 4.4. «Συσχέτιση του έργου με άλλα έργα» (σελ. 117-127) της Μ.Π.Ε. περιλαμβάνονται στοιχεία σχετικά με τους ΑΣΠΗΕ σε λειτουργία στην ευρύτερη περιοχή της Π.Ε. Βοιωτίας (στοιχεία ΑΔΜΗΕ, Απρίλιος 2020) και παρουσιάζεται η θέση του έργου σε σχέση με άλλα έργα ΑΠΕ της περιοχής [βλ. πίνακα με στοιχεία για άλλα έργα (κατηγορία έργου, αριθμός αίτησης στη ΡΑΕ, ισχύς, ονομασία φορέα, θέση κ.λπ.) σελ.121 έως 125, καθώς και Σχήμα 4.4.1, σελ. 118, Σχήμα 4.4.4, σελ. 125, Πηγή: ΡΑΕ, 2020, Σχήμα 4.4.5, σελ. 127]. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι εντός ακτίνας 5χλμ. της χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου υφίσταται προς τα νότια στη θέση «Μελίσσι» αιολικός σταθμός με 8 Α/Γ ισχύος 24 MW της εταιρείας «ΑΙΟΛΙΚΗ ΛΑΥΚΟΥ Α.Ε.», ενώ στην περιοχή του έργου χορηγήθηκε άδεια παραγωγής σε τρεις επιμέρους ΑΣΠΗΕ ισχύος 2,35 MW έκαστος στις θέσεις «Βαθειά Λάκκα – Ξάγναντο» των εταιρειών «WIND ENERGY FACILITY ΜΙΚΕ» (Γ-06162), «ΣΚΟΥΝΤΕΡΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΙΚΕ» (Γ-06170), «GREENFIELD WIND ΜΙΚΕ» (Γ-06206), καθώς και σε δύο μικρότερους ΑΣΠΗΕ «Κ. ΚΗΠΟΥΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΕ» (Γ-06211) και «ΝΙΑΤΑ ΑΙΟΛΟΣ ΑΕ» (βλ. χάρτη όπου εμφαίνεται η χωροθέτηση των παρακείμενων ΑΣΠΗΕ σε σχέση με τον μελετώμενο, σελ. 126). Στην Ενότητα 5 της Μελέτης (σελ. 128 επ.) εξετάζεται η συμβατότητα του έργου με θεσμοθετημένες χωρικές και πολεοδομικές δεσμεύσεις και ειδικότερα στην υπο - Ενότητα 5.1. εξετάζεται η συμβατότητα του έργου με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΚΥΑ 49828/2008), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Παράρτημα 4.10 της Κ.Υ.Α. 170225/2014 που αναφέρεται στο ειδικότερο περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Ειδικότερα, στην υπο-ενότητα 5.1.4 εξετάζεται η μέγιστη επιτρεπόμενη πυκνότητα (φέρουσα ικανότητα) Α/Π στους ΟΤΑ (άρθρο 7 του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ) και συμπεραίνεται ότι το υπό μελέτη έργο είναι πλήρως συμβατό με το ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, διότι ο αριθμός των ισοδυνάμων τυπικών αναμογεννητριών είναι πολύ μικρότερος από τον μέγιστο επιτρεπόμενο στον Δ. Αλιάρτου – Θεσπιέων και δεν υπάρχει υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας του εν λόγω ΟΤΑ, ενώ τμήμα του έργου καταλαμβάνει πολύ μικρό ποσοστό της φέρουσας ικανότητας στον Δήμο Θίσβης (σελ. 133-136) και στην υπο-ενότητα 5.1.5 εξετάζονται «Κριτήρια Ένταξης Αιολικών Εγκαταστάσεων στο Τοπίο» και συμπεραίνεται ότι, σε σχέση με τους οικισμούς της ευρύτερης περιοχής, δεν προκύπτει υπέρβαση του πρώτου κριτηρίου («πυκνότητας») του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ και ότι δεν απαιτείται η εξέταση του δευτέρου κριτηρίου της «οπτικής κάλυψης» (σελ. 136-139). Στις δε υπο-Ενότητες 5.1.6, 5.1.7, 5.1.8, και 5.1.9 της Μ.Π.Ε. εξετάζεται η χωροθέτηση του πάρκου σε σχέση με γειτνιάζουσες χρήσεις γης, δραστηριότητες και δίκτυα τεχνικής υποδομής, σύμφωνα με τις παράγρ. 5.1.1. έως 5.1.5. του

Παραρτήματος 2 της Κ.Υ.Α. 170225/2014 και το Παράρτημα ΙΙ του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ (σελ. 140-151.). Περαιτέρω, στην υπο-Ενότητα 5.1.10. της Μελέτης (σελ. 152-157) παρουσιάζονται οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία της περιοχής, εξετάζεται η θέση του έργου ως προς τις θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της περιοχής και διαπιστώνεται η τήρηση των ελάχιστων αποστάσεων από περιοχές και στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς με βάση τα οριζόμενα στον Πίνακα Γ του Παραρτήματος ΙΙ του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, ενώ περιγράφεται ο αρχαιολογικός χώρος της Κοιλάδας των Μουσών, όπως έχει αναοριοθετηθεί με την ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/ Α1/Φ43/37134/1820/ 9.4.2012 απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού (ΦΕΚ 134 ΑΑΠ), και εμφαίνεται η θέση του έργου σε σχέση με τα μνημεία του εν λόγω αρχαιολογικού χώρου (Εικόνα 5.1.10.1, σελ. 156, βλ. και σελ. 384-393, όπου περιγράφονται οι περιοχές και τα στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς του Δ. Αλιάρτου – Θεσπιέων), διαπιστώνεται δε (σελ. 152) ότι το επίδικο έργο δεν εμπίπτει εντός των ορίων κανενός κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου, όπως αυτά περιγράφονται για την ευρύτερη περιοχή της μελέτης (Δ.Ε. Θεσπιέων και Δ.Ε. Θίσβης). Επιπλέον, στο Κεφάλαιο 9 της Μελέτης, με τίτλο «Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων» και στην υπό- Ενότητα 9.3.1, με τίτλο «Αλλαγές στην εικόνα της ευρύτερης περιοχής», αναλύονται οι συνεργιστικές επιπτώσεις στο τοπίο από την «οπτική κάλυψη» συνολικά 10 Α/Γ, δηλαδή των 7 Α/Γ του επίδικου ΑΣΠΗΕ, καθώς και τριών γειτονικών ΑΣΠΗΕ μικρότερης ισχύος (2.35 MW) της παρεμβαίνουσας εταιρείας, της εταιρείας «ΣΚΟΥΝΤΕΡΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΙΚΕ» και της εταιρείας «WIND ENERGY FACILITY», σε σχέση με τα μνημεία του παρακείμενου αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών και άλλα στοιχεία πολιτιστικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής (σελ. 488-525). Εξάλλου, για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο τοπίο, λαμβάνεται υπόψη ότι οι θέσεις των προαναφερόμενων ανεμογεννητριών είναι εκτός των ορίων της ευρύτερης περιοχής του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών (σελ. 489) και απέχουν κατ' ελάχιστο πάνω από 1395μ. από όλα τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της Κοιλάδας των Μουσών, όπως προκύπτει από τον πίνακα 9.3.1.1 (σελ.489), στον οποίο παρατίθενται αναλυτικά οι αποστάσεις των ως άνω εξεταζόμενων δέκα (10) Α/Γ, από κάθε μνημείο που αναφέρεται στον πίνακα αυτόν (Αρχαίος Πύργος Άσκρης, Εννέα Μούσες, Αρχαίο Θέατρο Άσκρης, Βωμός Μουσών και Μακρά Ιωνική Στοά, Εκκλησάκι Αγίας Αικατερίνης, Ιπποκρήνη, Μεσαιωνικός Πύργος Άσκρης, Ερείπια Πρωτοβυζαντινού Ναού, Ναός Αγίας Παρασκευής, Ναός Αγίου Νικολάου, Ναός Προφήτη Ηλία, Ναός Αγίου Γεωργίου, Ναός Αγίου Βλασίου) και επιπλέον λαμβάνεται υπόψη η οπτική παρεμβολή των 10 Α/Γ από όλα τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της Κοιλάδας των Μουσών, σύμφωνα με το Παράρτημα IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ. Ειδικότερα, στην εν λόγω Ενότητα της Μ.Π.Ε. μελετάται η ένταξη των Α/Γ στο τοπίο για κάθε μνημείο ξεχωριστά, δηλαδή εφαρμόζονται τα κριτήρια 1 («πυκνότητας») και 2 («οπτικής κάλυψης») του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ (σελ. 490 έως 520), σύμφωνα με την εκεί αναφερόμενη μεθοδολογία, και περιλαμβάνονται χάρτες, όπου εμφαίνονται οι σχετικές ζώνες (Α΄ 3km, Β΄4,5 km, Γ΄km) με κέντρο καθένα από τα προαναφερόμενα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και η τοποθέτηση των Α/Γ εντός αυτών, φωτορεαλιστικές λήψεις από το εκάστοτε σημείο παρατήρησης/μνημείο, από τις οποίες προκύπτει η οπτική επαφή των Α/Γ με το εκάστοτε σημείο ενδιαφέροντος, χάρτες όπου παρουσιάζονται οι γωνίες κάλυψης των Α/Γ σε σχέση με τα σημεία ενδιαφέροντος και πίνακες υπολογισμών της οπτικής όχλησης και του μέγιστου ποσοστού κάλυψης για καθένα από αυτά, σύμφωνα με το κριτήριο 2 του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ. Από την ανάλυση αυτή συμπεραίνεται ότι, με

εξαίρεση το μνημείο της Ιπποκρήνης (ως προς το οποίο δεν υπάρχει οπτική επαφή των εν λόγω Α/Γ), ως προς όλα τα άλλα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος [όπως αυτά περιγράφονται στην ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/37134/1820/ 9.4.2012 απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού (ΦΕΚ 134 ΑΑΠ) περί αναοριοθέτησης του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών, συμπεριλαμβανομένων στην Μελέτη και των μνημείων της Ιπποκρήνης και του Μεσαιωνικού Πύργου, που αναφέρονται μεν στο λεκτικό της απόφασης αναοριοθέτησης, αλλά εκ παραδρομής παρέμειναν εκτός ορίων του αρχαιολογικού χώρου, έχουν δε ήδη ενταχθεί με την Υ.Α. 407164/26.8.2022 (Δ΄554)] δεν τηρείται το κριτήριο 1 («πυκνότητας»), αλλά τηρείται το κριτήριο 2 («οπτικής κάλυψης») του Παραρτήματος IV, καθόσον οι ανεμογεννήτριες γύρω και πλησίον των μνημείων χωροθετούνται προς μία συγκεκριμένη κατεύθυνση, με ποσοστό κάλυψης μεταξύ 2,9% - 14,7%, το οποίο είναι μικρότερο του μέγιστου επιτρεπόμενου ποσοστού κάλυψης του ορίζεται σε 20% για τις περιοχές Π.Α.Κ. σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο (σελ. 520). Ειδικότερα, υπολογίζεται η οπτική κάλυψη για Αρχαίο Πύργο Άσκρης 7%, Ιερό Εννέα Μουσών 13,1%, Αρχαίο Θέατρο Άσκρης 5,83%, Βωμό Μουσών και Μακρά Ιωνική Στοά 10%, Εκκλησάκι Αγίας Αικατερίνης 11,4%, Ιπποκρήνη (δεν έχει οπτική επαφή), Μεσαιωνικό Πύργο Άσκρης 4,7%, Ερείπια Πρωτοβυζαντινού Ναού 5,9%, Ναό Αγίας Παρασκευής 11,9%, Ναό Αγίου Νικολάου 14,7%, Ναό Προφήτη Ηλία 3,6%, Ναό Αγίου Γεωργίου 6,9%, Ναό Αγίου Βλασίου 2,9%). Ακόμη, μελετήθηκε η εναρμόνιση του ΑΣΠΗΕ και των τριών μικρότερων αιολικών σταθμών σε σχέση με τα δύο από τα επτά πέτρινα γεφύρια της περιοχής (οπτική κάλυψη 2,1%) που προστατεύονται ως νεότερα μνημεία (σελ. 521-525).

14. Επειδή, εξάλλου, σχετικά με τη δυνατότητα εγκατάστασης του επίμαχου ΑΣΠΗΕ στη θέση «Βαθειά Λάκκα», καθώς και των ανωτέρω αναφερόμενων τριών γειτονικών μικρότερων αιολικών σταθμών της παρεμβαίνουσας εταιρείας και των εταιρειών «ΣΚΟΥΝΤΕΡΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Ι.Κ.Ε.» και «WIND ENERGY FACILITY» στις θέσεις «Βαθειά Λάκκα - Ξάγναντο», «Ξάγναντο Κ» και «Πλάτωμα - Ξάγναντο 2», αντίστοιχα, γνωμοδότησε ομόφωνα, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, θετικά το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (Κ.Α.Σ.), κατόπιν αυτοψίας, με την αιτιολογία ότι «... η εγκατάσταση των ανεμογεννητριών χωροθετείται εκτός του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών, μη εμποδίζοντας τη θέαση. Επίσης, η θέση, η σχέση, ο όγκος και η απόσταση του έργου από τον αρχαιολογικό χώρο και τα εντός αυτού μνημεία δεν προκαλούν έμμεση ή άμεση βλάβη εις βάρος αυτών και εις βάρος του αναγκαίου για την ανάδειξή του περιβάλλοντος χώρου...» (βλ. τη με Α.Π. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΑΤΚΑΣΣΜ/ 515923/364875/2053/22.9.2020 βεβαίωση θετικής γνωμοδότησης του Κ.Α.Σ. και το Πρακτικό της 33/8.9.2020 Συνεδρίασης του Κ.Α.Σ., θέμα 15ο). Προηγήθηκε δε της γνωμοδότησης αυτής η διενέργεια αυτοψίας από την Ολομέλεια του Κ.Α.Σ. στον χώρο εγκατάστασης του έργου και στον αρχαιολογικό χώρο της Κοιλάδας των Μουσών στη Βοιωτία, σε συνέχεια της ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΦΑΒΟΙΩ/ ΤΠΚΑΜ/451389/318256/4518/1377/ 22.8.2020 εισήγησης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Βοιωτίας, της αναβλητικής απόφασης του Κ.Α.Σ. (Συνεδρία 31/26.8.2020, Θέμα 18ο) και της ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/ 475135/335596/9404/4752/3.9.2020 απόφασης της Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΟΑ. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από την από 22.8.2020 σχετική (αρνητική ως προς την εγκατάσταση των εν λόγω αιολικών σταθμών) εισήγηση της Εφορείας Αρχαιοτήτων Βοιωτίας, -στην οποία παρουσιάζονται τα υποβληθέντα αιτήματα εγκατάστασης των ανωτέρω αιολικών σταθμών, περιγράφεται η Κοιλάδα των Μουσών και τα

σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, καθώς και η υφιστάμενη κατάσταση σχετικά με τις αιολικές εγκαταστάσεις στην περιοχή-, η Εφορεία Αρχαιοτήτων Βοιωτίας δέχεται πλήθος αιτημάτων για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων στα υψώματα που περιβάλλουν την Κοιλάδα των Μουσών, τα οποία αντιμετωπίζει ενιαία, «εγκρίνοντας όσα δεν είναι ορατά από την Κοιλάδα και απορρίπτοντας αυτά που χωροθετούνται στα όρια ή εντός του αρχαιολογικού χώρου», ενώ «έχει φροντίσει μέχρι σήμερα η νέα κατάσταση που διαμορφώνεται να παραμείνει αθέατη από την Κοιλάδα των Μουσών». Παράλληλα, στην εν λόγω εισήγηση αναφέρεται ότι έχει ήδη εγκριθεί, από αρχαιολογικής άποψης, η εγκατάσταση 70 ανεμογεννητριών σε σημεία που δεν προκαλούν βλάβη στον αρχαιολογικό χώρο της Κοιλάδας των Μουσών ενώ, από την άλλη, έχουν απορριφθεί αιτήματα εντός ή ακριβώς στα όρια του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου. Ακολούθησε η διενέργεια αυτοψίας στον χώρο εγκατάστασης του έργου και στον αρχαιολογικό χώρο της Κοιλάδας των Μουσών, κατά την οποία παρόντες ήταν μέλη του Κ.Α.Σ., υπηρεσιακοί παράγοντες, εκπρόσωποι των ενδιαφερομένων και εκπρόσωποι της τοπικής κοινωνίας. Κατά τη διάρκεια της διενεργηθείσας αυτοψίας α) παρουσιάστηκαν τα όρια του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών και οι επιμέρους θέσεις των μνημείων και τα μέλη του Κ.Α.Σ. ενημερώθηκαν σχετικά με τον προγραμματισμό της Εφορίας Αρχαιοτήτων για τη διαχείριση του αρχαιολογικού χώρου, β) διαπιστώθηκε ότι οι ανεμογεννήτριες του επίμαχου ΑΣΠΗΕ και των τριών γειτονικών αιολικών σταθμών έχουν οπτική επαφή με τον αρχαιολογικό χώρο και τοποθετούνται εκτός του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου, γ) παρουσιάστηκαν δεδομένα σχετικά με τα υφιστάμενα αιολικά πάρκα από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Βοιωτίας, δ) παρατηρήθηκε αιολικό πάρκο που βρίσκεται πίσω από την κορυφογραμμή της εγκατάστασης των ανεμογεννητριών, καθώς και αδειοδοτημένα αιολικά πάρκα νότια του υψώματος της εγκατάστασης και ε) ζητήθηκε από τους ενδιαφερομένους η διερεύνηση της δυνατότητας μετακίνησης των Α/Γ και περιορισμού της οπτικής επαφής τους με τον αρχαιολογικό χώρο, η προσκόμιση χάρτη με ισοϋψείς καμπύλες, φωτορεαλιστικών απεικονίσεων των Α/Γ από την Κοιλάδα των Μουσών, εγγράφου της ΡΑΕ περί τεκμηρίωσης ότι τα λοιπά αδειοδοτημένα πολύγωνα επί της κορυφογραμμής θα παραμείνουν ανενεργά, καθώς και τεκμηρίωση της επιλογής του μικρότερου από άποψης διαστάσεων τύπου Α/Γ και η σημείωση των εναλλακτικών θέσεων των Α/Γ εντός του αδειοδοτημένου πολυγώνου της ΡΑΕ (βλ. πρακτικό της από 4.9.2020 αυτοψίας). Κατόπιν των ανωτέρω, κατά τη διάρκεια της 33/8.9.2020 Συνεδρίασης του Κ.Α.Σ. σχετικά με την έγκριση ή μη των αιτημάτων εγκατάστασης των εν λόγω αιολικών σταθμών α) επισημάνθηκε η σημασία του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών και εκφράστηκαν οι αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την εγκατάσταση των Α/Γ, β) διαπιστώθηκε ότι η κορυφογραμμή συνδέεται μόνο με τις εν λόγω δέκα ανεμογεννήτριες και ότι τα υπόλοιπα αιτήματα εγκατάστασης ανεμογεννητριών στη συγκεκριμένη περιοχή που είχαν τεθεί υπόψη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Βοιωτίας είναι ανενεργά, γ) παρουσιάστηκαν στον πληροφοριακό χάρτη της ΡΑΕ τα έργα που έχουν ήδη πάρει άδεια παραγωγής στην περιοχή και έγινε ιδιαίτερη αναφορά σε εγκατεστημένο αιολικό πάρκο στη θέση «Μελίσσι» και σε άλλα δύο πάρκα που ήταν ορατά κατά την αυτοψία νότια της κορυφογραμμής, δ) διαπιστώθηκε ότι τηρούνται οι αδειοδοτικοί περιορισμοί σχετικά με τις αποστάσεις μεταξύ των ανεμογεννητριών (2,5d), καθώς και σχετικά με τις ελάχιστες αποστάσεις των υπό εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ από εγκατεστημένα αιολικά πάρκα (7d) και πολιτιστικά μνημεία (7d) και συγκεκριμένα, λήφθηκε υπόψη ότι οι Α/Γ χωροθετούνται σε απόσταση μεταξύ 1395μ.-3.688μ. από τις εντοπισμένες αρχαιότητες του

αρχαιολογικού χώρου με ελάχιστο όριο τα 574μ. (d=82μ.) ε) παρουσιάστηκε το ποσοστό κάλυψης του τοπίου για κάθε μία από τις αρχαιότητες, το οποίο είναι μικρότερο του ανώτατου προβλεπόμενου από το ειδικό χωροταξικό πλαίσιο ποσοστού 20% και στ) μελετήθηκε η οπτική επαφή των Α/Γ με τα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου μέσω παρουσίασης χάρτη με ισοϋψείς καμπύλες, φωτορεαλιστικών απεικονίσεων και τομών εδάφους, ενώ συζητήθηκε διεξοδικά η δυνατότητα μετατόπισης των Α/Γ σε εναλλακτικές θέσεις προκειμένου να περιοριστεί η οπτική επαφή, η οποία εν τέλει απορρίφθηκε (κυρίως, λόγω γειτνίασης των έργων με κεντρικά συστήματα του ΓΕΕΘΑ, ενδεχόμενης μη τήρησης των ελάχιστων αποστάσεων από άλλα εγκατεστημένα πάρκα, πρόσθετου αδειοδοτικού χρόνου και οικονομικής βιωσιμότητας του έργου).

15. Επειδή, από τα ανωτέρω αναφερόμενα στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του επίδικου έργου συνάγεται ότι η συσχέτιση του έργου αυτού με άλλα έργα και η εξέταση των αθροιστικών - συνεργιστικών επιπτώσεων στο τοπίο και συγκεκριμένα σε σχέση με τα μνημεία του παρακείμενου αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών είναι επαρκής. Ειδικότερα, στη Μελέτη ελήφθησαν υπόψη τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής, η φέρουσα ικανότητα των οικείων ΟΤΑ ως προς την εγκατάσταση αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, την οποία οι αιτούντες ουδόλως αμφισβητούν, καθώς και οι επιπτώσεις του υπό εγκατάσταση έργου στο τοπίο και συγκεκριμένα η οπτική όχληση του επίμαχου ΑΣΠΗΕ και των τριών γειτονικών έργων επί της κορυφογραμμής σε σχέση με τον παρακείμενο αρχαιολογικό χώρο της Κοιλάδας των Μουσών. Για την επιλογή δε της θέσης και τον γενικότερο σχεδιασμό του έργου ελήφθησαν υπόψη οι περιορισμοί, οι οποίοι επιβάλλονται από το σύνολο των διατάξεων του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ που αφορούν τη χωροθέτηση έργων ΑΣΠΗΕ και συγκεκριμένα εξετάστηκαν οι επιπτώσεις στο τοπίο από τις ανεμογεννήτριες που είναι ορατές από όλα τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ (κριτήρια 1 και 2). Από την ανάλυση που περιλαμβάνεται στο Κεφάλαιο 9.3.1 της Μ.Π.Ε. προκύπτει ότι το σύνολο των Α/Γ που χωροθετούνται πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, οι οποίες έχουν τεθεί για την αρμονική ένταξη των Α/Γ στο τοπίο, καθόσον δεν υφίσταται υπέρβαση του κριτηρίου 2 «οπτικής κάλυψης». Εξάλλου, σύμφωνα με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, για τον έλεγχο του κριτηρίου 2 της «οπτικής κάλυψης», σε σχέση με τα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών, λαμβάνονται υπόψη μόνον οι ανεμογεννήτριες που χωροθετούνται εντός κύκλου με κέντρο το εκάστοτε «σημείο ενδιαφέροντος» και ακτίνα τη μέγιστη προβλεπόμενη απόσταση και η άτρακτος των οποίων έχει οπτική επαφή με το σημείο, και, κατά συνέπεια, δεν ήταν εν προκειμένω εξεταστέες οι αναφερόμενες στο δικόγραφο αιολικές εγκαταστάσεις της ευρύτερης περιοχής, διότι από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτουν (πέραν των εν λόγω 10 Α/Γ) άλλες λειτουργούσες αιολικές εγκαταστάσεις που έχουν οπτική επαφή με τον αρχαιολογικό χώρο. Επιπλέον, οι ενδεχόμενες επιπτώσεις από την οπτική όχληση του επίμαχου ΑΣΠΗΕ και των γειτονικών υπό εγκατάσταση Α/Γ σε σχέση με τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της περιοχής εξετάστηκαν από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, το οποίο, κατόπιν αυτοψίας, γνωμοδότησε θετικά υπέρ της εγκατάστασης των εν λόγω έργων, αφού έλαβε υπόψη τα όρια του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών και τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος εντός αυτού, την υφιστάμενη κατάσταση σχετικά με τα αδειοδοτημένα και εγκατεστημένα έργα ΑΠΕ στην ευρύτερη περιοχή, την απόσταση

των Α/Γ από τα μνημεία [1.395μ. έως 3.688μ. με ελάχιστο όριο 574μ. (d=82Χ7)], αλλά και την οπτική επαφή αυτών από κάθε θέση αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Πρέπει δε να απορριφθούν οι ισχυρισμοί των αιτούντων, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι έπρεπε να εξεταστεί το κριτήριο της «οπτικής κάλυψης» και ως προς ορισμένες άλλες συγκεκριμένες Α/Γ που αναφέρονται στο δικόγραφο της κρινόμενης αίτησης (χωρίς να προσδιορίζεται, άλλωστε, η απόστασή τους από τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος), ειδικότερα, ως προς εκείνες από αυτές τις Α/Γ, οι οποίες δεν είχαν λάβει άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (όπως αναφέρεται στην κρινόμενη αίτηση, βλ. σκέψη 11), κατά τον χρόνο υποβολής του φακέλου της Μ.Π.Ε. του επίδικου έργου (Οκτώβριος 2020), ως προς τις οποίες δεν απαιτείτο να ελεγχθεί η τήρηση του κριτηρίου της «οπτικής κάλυψης» για την πληρότητα της Μελέτης αυτής, αλλά ενδεχομένως ο σχετικός έλεγχος να διενεργηθεί στο πλαίσιο της τυχόν δικής τους μελλοντικής περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Περαιτέρω, οι ισχυρισμοί των αιτούντων που αφορούν την εξέταση, ως προς το κριτήριο της «οπτικής κάλυψης», συγκεκριμένων Α/Γ («Παλιοβόρος-Κόντρα Λύστη»), για τις οποίες, όπως αυτοί ισχυρίζονται, έχει εκδοθεί ΑΕΠΟ από 30.10.2019, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι, διότι προβάλλονται το πρώτον ενώπιον του Δικαστηρίου, χωρίς προηγουμένως να έχουν προβληθεί, με επίκληση σχετικών στοιχείων, κατά την διενεργηθείσα διαβούλευση, αλλ' ούτε με την προσφυγή τους ή και κατά την ενώπιον του Κ.Α.Σ. συνεδρίαση, κατά την οποία, αφού, μετά τη διενεργηθείσα αυτοψία, εξετάστηκε διεξοδικά η κατάσταση της επίμαχης περιοχής και δεν διαπιστώθηκε η οπτική επαφή και άλλων αιολικών σταθμών με τα σημεία ενδιαφέροντος, εκδόθηκε θετική γνωμοδότηση, ενώ κατά την συνεδρίαση αυτή, όπως προκύπτει από το σχετικό πρακτικό, παρέστη ο δεύτερος των αιτούντων (ως Πρόεδρος του αιτούντος Συλλόγου), ο οποίος επισήμανε την αρχαιολογική και πολιτιστική σημασία της Κοιλάδας των Μουσών και του όρους Ελικώνα, γενικότερα, καθώς και την αλλοίωση του περιβάλλοντος που θα προκαλέσουν οι επίμαχες Α/Γ, χωρίς, όμως, να αναφερθεί σε παράβαση του κριτηρίου της «οπτικής κάλυψης» από άλλες συγκεκριμένες Α/Γ. Οι δε υπολογισμοί των αιτούντων που περιλαμβάνονται στο δικόγραφο της κρινόμενης αίτησης και το από 16.11.2023 υπόμνημά τους, ως προς την «οπτική κάλυψη» από ορισμένες Α/Γ («Παλιοβόρος-Σανίδα-Κόντρα Λύστη»), σε σχέση με τέσσερα (4) μνημεία (Ακρόπολη Αρχαίας Άσκρης, Αγιος Γεώργιος, Μεσαιωνικός Πύργος, Άγιος Νικόλαος), είναι ανεπίδεκτοι δικαστικής εκτίμησης, διότι αφορούν τεχνικής φύσεως θέματα που δεν έχουν τεθεί υπόψη της Διοίκησης, ώστε να ελεγχθούν. Ενόψει των ανωτέρω, ο προβαλλόμενος λόγος περί πλημμέλειας της επίδικης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ως προς τη συσχέτιση του επίδικου έργου με άλλα υφιστάμενα, υπό εξέλιξη ή περιβαλλοντικά αδειοδοτημένα έργα και την εξέταση της υπέρβασης του κριτηρίου 2 της «οπτικής κάλυψης» του Παραρτήματος IV του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

16. Επειδή, περαιτέρω, προβάλλεται ότι στη ΜΠΕ εξετάσθηκε η επίπτωση από την εγκατάσταση των 10 Α/Γ (7 Α/Γ του επίμαχου ΑΣΠΗΕ και 3 μεμονωμένες Α/Γ), αλλά όχι και άλλων 6 μεμονωμένων Α/Γ, οι οποίες βρίσκονται ανατολικά του έργου και για τις οποίες έχουν εκδοθεί άδειες παραγωγής. Ειδικότερα, οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι μεταξύ του συνόλου των ανεμογεννητριών που βρίσκονται σε γραμμική διάταξη πλέον δύο κεραιών κινητής τηλεφωνίας που υπάρχουν στην περιοχή (σε μήκος 3.370 μέτρα και με αποστάσεις μεταξύ τους από 189 έως 239 μέτρα) δεν τηρείται η προβλεπόμενη στο Παράρτημα ΙΙ του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ ελάχιστη απόσταση που

ισούται με 2,5 φορές τη διάμετρο της φτερωτής της ανεμογεννήτριας (2,5 Χ 82 μέτρα = 203 μέτρα). Σύμφωνα δε με τους υπολογισμούς των αιτούντων αφαιρώντας «από το μήκος των 3.370 μ. το πάχος των Α/Γ ήτοι, 16 x 4,3 =69 μ. απομένουν 3.301 μ., όπου τοποθετούνται 16 Α/Γ και 2 κεραίες κινητής τηλεφωνίας με θεωρητικές αποστάσεις μεταξύ τους 3.301/17 = 194 μέτρα κατά μέσο όρο», η οποία απόσταση υπολείπεται της ελάχιστης προβλεπόμενης από τη νομοθεσία. Συνεπώς, η υποβληθείσα Μ.Π.Ε., η οποία δεν μελέτησε τα ανωτέρω δεδομένα, είναι κατά τους ισχυρισμούς των αιτούντων μη επαρκής και η προσβαλλόμενη ΑΕΠΟ μη νομίμως εκδοθείσα.

17. Επειδή, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι οι ανωτέρω 6 μεμονωμένες ανεμογεννήτριες που αναφέρονται από την αιτούσα δεν μπορούσαν να περιληφθούν στη Μ.Π.Ε. ως προς την ανάλυση των επιπτώσεων στο τοπίο, διότι κατά τον χρόνο υποβολής της Μ.Π.Ε. δεν είχαν λάβει βεβαίωση παραγωγού. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι ο αναφερόμενος στο δικόγραφο της αιτήσεως τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης απόστασης μεταξύ των ανεμογεννητριών είναι εσφαλμένος, καθόσον συνυπολογίζεται το πάχος των ανεμογεννητριών και οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας. Σε κάθε περίπτωση, η απόσταση μεταξύ των ανεμογεννητριών του επίμαχου έργου, ως οριζόμενη απόσταση μεταξύ του κέντρου των πυλώνων τους, είναι σύμφωνη με το επιτρεπόμενο όριο του νόμου.

18. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, το έργο αποτελείται σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. από επτά (7) ανεμογεννήτριες με διάμετρο πτερωτής 82 μέτρα, συνεπώς η ελάχιστη απόσταση (Α) μεταξύ των ανεμογεννητριών είναι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Παράρτημα ΙΙ.Α.Γ του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, 205 μέτρα (2,5 x 82μ.). Σύμφωνα δε με την Μ.Π.Ε. πληρούνται οι ελάχιστες ορισθείσες αποστάσεις από γειτνιάζουσες περιοχές κατά το Παράρτημα ΙΙ του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ και συγκεκριμένα η απόσταση ανά ζεύγος ανεμογεννητριών είναι μεγαλύτερη από 220 μέτρα (βλ. σελ. 37, 50, 151, 198, 580, 589 της Μ.Π.Ε.). Με τα δεδομένα αυτά, δεν προκύπτει παράβαση των οριζόμενων ελάχιστων αποστάσεων του Παραρτήματος ΙΙ.Α.Γ του Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα, διότι στηρίζονται στην εσφαλμένη ερμηνευτική εκδοχή ότι η ως άνω ελάχιστη απόσταση ανά ζεύγος ανεμογεννητριών πρέπει να τηρείται και μεταξύ ανεμογεννήτριας και υφιστάμενης κεραίας κινητής τηλεφωνίας, ενώ επιπλέον οι αιτούντες για τον υπολογισμό της ελάχιστης απόστασης μεταξύ των ανεμογεννητριών δεν υπολογίζουν αυτή από την άτρακτο (πρβλ. ΣτΕ 1705/2022, σκ. 26, ελάχιστη απόσταση από ασύμβατες χρήσεις), αλλά αφαιρούν από το συνολικό μήκος της διάταξης των ανεμογεννητριών το πάχος των τελευταίων, το οποίο δεν προβλέπεται στη νομοθεσία. Εξάλλου, οι έξι γειτονικές μεμονωμένες ανεμογεννήτριες που αναφέρουν οι αιτούντες [με αναγνωριστικά 39261 – «Δυτικό Ξάγναντο», 39258 – «ΑΣΚΡΗ Β», 39259 – «ΑΣΚΡΗ Α», 39260 («Ανατολικό Ξάγναντο») και 38008 (2 Α/Γ) – «Ξάγναντο»], κατά τον χρόνο υποβολής του φακέλου της Μ.Π.Ε. (Οκτώβριος 2020) δεν είχαν λάβει βεβαίωση παραγωγού ηλεκτρικής ενέργειας και συνεπώς, δεν απαιτείτο για λόγους πληρότητας της Μ.Π.Ε. να εξεταστούν οι αποστάσεις από τις εν λόγω ανεμογεννήτριες ή οι συνεργιστικές επιπτώσεις στο τοπίο. Οι δε περί του αντιθέτου ισχυρισμοί των αιτούντων πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

19. Επειδή, ακολούθως, προβάλλεται ότι δεν μελετήθηκε η διάταξη των ανεμογεννητριών από

ανατολή προς δύση και η περιστροφή των πτερύγων από βορρά προς νότο, η οποία δημιουργεί τεχνητό φράχτη μήκους 3.500 μέτρων και ύψους 119 μέτρων, που κρύβει τον ορίζοντα και συνεπάγεται τη δύση του ηλίου στην περιοχή κατά 7 περίπου λεπτά νωρίτερα, με τις εντεύθεν συνέπειες στο ανθρωπογενές περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής (Άσκρη, Νεοχώρι, Θεσπιές, Λεοντάρι, Βάγια, Θήβα) και στη χλωρίδα και πανίδα, οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο της ΜΠΕ.

20. Επειδή, η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται ότι ο ανωτέρω λόγος είναι αόριστος και ανεπίδεκτος δικαστικής εκτίμησης, διότι δεν παρατίθενται επιστημονικά και αντικειμενικά στοιχεία που να αποδεικνύουν τις επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον και στη χλωρίδα και την πανίδα από τη δύση του ήλιου κατά 7 περίπου λεπτά νωρίτερα. Σε κάθε περίπτωση, λόγω της ιδιομορφίας του τοπίου, τόσο ο εγγύτερος οικισμός του Νεοχωρίου, όσο και η Άσκρη, Θεσπιές, Λεοντάρι, Βάγια και Θήβα θα σκιάζονται από τα υψηλότερα μέρη του όρους Ελικώνα και όχι από τον ΑΣΠΗΕ.

21. Επειδή, ο ανωτέρω λόγος, πέραν της αοριστίας του, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο, διότι στη Μ.Π.Ε. αναλύονται οι επιπτώσεις στα μορφολογικά και τοπιολογικά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής (βλ. σελ. 486 επ.), εκτιμώνται τα φαινόμενα οπτικής παρείσδυσης από τη λειτουργία του ΑΣΠΗΕ (βλ. σελ. 526-527), διερευνώνται και αξιολογούνται οι πιθανότητες διάσπασης της γραμμής του ορίζοντα και των φυσικών σχημάτων και χρωμάτων του τοπίου από την ένταξη του έργου στην περιοχή, καθώς και οι νέες συνθήκες συνέχειας ή ασυνέχειας στην οργάνωσή του τοπίου (βλ. σελ. 530-533) και γίνεται εκτενής αναφορά στις εν γένει επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον (βλ. σελ. 538-542, 544 επ.), ενώ περιγράφονται μέτρα αντιμετώπισης τόσο σε σχέση με τη μορφολογία και το τοπίο όσο και με την οπτική όχληση (βλ. σελ. 580-581, 596-597). Ειδικότερα, οι επτά ανεμογεννήτριες του ΑΣΠΗΕ θα εγκατασταθούν σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. σε θαμνώδεις εκτάσεις στον αυχένα λοφωδών εξαρμάτων επί της κορυφογραμμής των ανατολικών παρυφών του όρους Ελικώνα και με υψόμετρο το οποίο κυμαίνεται περίπου μεταξύ 951 και 1033 μέτρων από το επίπεδο της θάλασσας (βλ. σελ. 4, 10 της Μ.Π.Ε.), η δε περιοχή βρίσκεται σε ευθεία απόσταση μεγαλύτερη των 3165 μ. από τον πλησιέστερο οικισμό του Νεοχωρίου (σελ. 158), ενώ ανατολικά του έργου επίσης βρίσκονται η Άσκρη, οι Θεσπιές, το Λεοντάρι, τα Βάγια και η Θήβα (βλ. και σελ. 354 της ΜΠΕ για τα μορφολογικά στοιχεία του όρους Ελικώνα). Επιπλέον, σχετικά με τις αλλαγές στην ευρύτερη εικόνα της περιοχής, στη ΜΠΕ αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Το προτεινόμενο έργο, δεν αναμένεται να προκαλέσει αλλαγή στα μορφολογικά ή τοπιολογικά χαρακτηριστικά. Η μοναδική μεταβολή θα είναι η αλλαγή στο οπτικό πεδίο στο οποίο πλέον θα είναι ορατές επτά (7) ανεμογεννήτριες με διάμετρο πτερωτής 82 m και ύψος πύργου 78 m (Συνολικό ύψος Α/Γ 119 μ.). ... Η χωροθέτηση των Α/Γ του υπό μελέτη ΑΣΠΗΕ ακολουθεί την αρχή της "καθαρής" γραμμικής ανάπτυξης παράλληλα ως επί το πλείστον με τις ισοϋψείς του αναγλύφου, αποφεύγοντας επάλληλες σειρές που "κουράζουν" το μάτι του παρατηρητή και προκαλούν σύγχυση μεταξύ φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. ... Οι Α/Γ τοποθετούνται σε μεγαλύτερες αποστάσεις η μία από την άλλη, λόγω της αυξημένης ισχύος τους, επιτυγχάνοντας έτσι πιο αραιές κατανομές, σε σύγκριση με τις πιο πυκνές ομαδοποιήσεις που παρουσίαζαν παλαιότερα αιολικά πάρκα. Οι αποστάσεις και οι διαφορές υψομέτρου των θέσεων εγκατάστασης των Α/Γ από τις κατοικημένες περιοχές είναι τέτοιες ώστε να μην δημιουργηθούν

προβλήματα σκίασης κατοικιών ή άλλων κοινόχρηστων χώρων. ...» (σελ. 486-487 της Μ.Π.Ε.), καθώς και ότι «[α]πό τη λειτουργία των ανεμογεννητριών του προτεινόμενου ΑΣΠΗΕ θα προκληθούν μέσα από τη περιστροφή των πτερυγίων φαινόμενα μεταβλητής σκίασης στο έδαφος καθώς και φαινόμενα οπτικής παρείσδυσης ... από τη περιοχή εγκατάστασης του έργου όπου παρέχεται μια θέα τόσο στην ορεινή περιοχή όσο και στη θαλάσσια αλλά σε μακρινή απόσταση, θα δημιουργηθεί σε κάποιες περιπτώσεις και ανάλογα με τη γωνία οπτικής του παρατηρητή, διάσπαση της γραμμής του ορίζοντα, των φυσικών σχημάτων καθώς και των χρωμάτων της φύσης» (βλ. σελ. 526-527 της Μ.Π.Ε.). Περιλαμβάνονται δε στη Μ.Π.Ε. φωτορεαλιστικές απεικονίσεις του προτεινόμενου ΑΣΠΗΕ, όπου δυτικά του έργου εμφαίνονται υψηλότερα μέρη του όρους Ελικώνα (βλ. σελ. 527-529), ενώ συμπερασματικά προκύπτει βάσει της Μ.Π.Ε. ότι το έργο «δεν θα αποτελέσει σημαντική οπτική παρέμβαση στα χαρακτηριστικά και στη φυσιογνωμία της άμεσης ή ευρύτερης περιοχής, δεδομένης της ικανοποιητικής δυνατότητας ενσωμάτωσής του στο τοπίο ... δεν θα προκαλέσει παρεμπόδιση της θέας του ορίζοντα και θα καταλήξει στη δημιουργία ενός αποδεκτού αισθητικού αποτελέσματος ...» (βλ. σελ. 529). Επομένως, οι συνέπειες εγκατάστασης των Α/Γ στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής έχουν μελετηθεί επαρκώς.

22. Επειδή, τέλος, προβάλλεται ότι δεν μετρήθηκε, και ως εκ τούτου δεν μελετήθηκε στη Μ.Π.Ε., η ποσοτική καταγραφή της εκπομπής θορύβου και ενόχλησης στην περιοχή μελέτης, ενώ και η ποιοτική καταγραφή αφορά μόνο τις πηγές θορύβων που απαντώνται και όχι στην ενόχληση από αυτές. Οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι η Μ.Π.Ε. όφειλε να υπολογίσει τον συνολικό παραγόμενο θόρυβο από τις ανεμογεννήτριες του επίμαχου ΑΣΠΗΕ σε σχέση με το θέατρο Άσκρης που βρίσκεται σε απόσταση 1.730μ. έως 3.000μ., το οποίο είναι καταχωρημένο στον πίνακα του σωματείου «Διάζωμα» και έχουν εκδηλωθεί ενέργειες για την αναστήλωσή του, αλλά και όλων των ανεμογεννητριών που έχουν άδεια παραγωγής και τοποθετούνται εγγύς στην περιοχή λειτουργώντας συνεργιστικά. Η δε στάθμη του θορύβου των ανεμογεννητριών αυτών (3 ανεμογεννήτριες στη θέση «ΖΑΓΑΡΑΣ» και 10+6 ανεμογεννήτριες στη θέση «Βαθειά Λάκκα-Ξάγναντο») που απέχουν από 1.400 έως 2.000 μέτρα από το θέατρο Άσκρης δεν υπερβαίνει μεν, σύμφωνα με τους υπολογισμούς των αιτούντων (με βάση τον τύπο Α/Γ Ε82 της εταιρείας Nordex και παραγόμενο θόρυβο 103,5 dB για ταχύτητα ανέμου 8 m/s, ήτοι παραγόμενο θόρυβο περίπου 45 dB σε απόσταση 200 μέτρων), το ελάχιστο όριο των 45 dB στα όρια όλων των οικιστικών δραστηριοτήτων με βάση τον Πίνακα Δ του Παραρτήματος ΙΙ του ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, πλην επειδή πρόκειται για αρχαίο θέατρο, ο παραγόμενος θόρυβος (περίπου 36 dB) προκαλεί όχληση ικανή να αποτρέψει τις παραστάσεις, διότι τα διεθνή κριτήρια μέγιστου επιτρεπόμενου θορύβου για τέτοιες εκδηλώσεις είναι 25-30 dB, με αποτέλεσμα να παρακωλύεται η λειτουργία του θεάτρου της Κοιλάδας των Μουσών, λαμβανομένης υπόψη και της εικοσιπενταετούς διάρκειας της λειτουργίας του ΑΣΠΗΕ, γεγονός το οποίο δεν αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης της Μ.Π.Ε.. Επίσης, με το κατατεθέν στις 24.11.2023 υπόμνημά τους οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι γίνονται συστηματικές ενέργειες για την αποκάλυψη του θεάτρου και την ανάδειξή του, ενώ παράλληλα διενεργούνται θεατρικές παραστάσεις στον χώρο του αρχαίου θεάτρου. Προσκομίζουν δε προς απόδειξη των ισχυρισμών τους το από 18.5.2020 δημοσιευμένο κείμενο από το σωματείο «Διάζωμα», με τίτλο «Το ταξίδι μας: Άλσος Μουσών–Το αρχαίο θέατρο της Άσκρης Βοιωτίας», τη γεωφυσική διασκόπηση που διεξήχθη το 2012 από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, την από 30.6.2016

Προγραμματική Σύμβαση Πολιτισμικής Ανάπτυξης μεταξύ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και του Υπουργείου Πολιτισμού για την ανασκαφική έρευνα, τοπογραφική – αρχιτεκτονική αποτύπωση και ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου στην Κοιλάδα των Μουσών και την 231/2023 (Πρακτικό 12/6.7.2023) απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Στερεάς Ελλάδας με θέμα «Έγκριση σύναψης σχεδίου Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και του ΕΚΠΑ για την υλοποίηση της πράξης με τίτλο "Διαδικτυακή πλατφόρμα διαχείρισης και ανάδειξης γεωμυθοτόπων (Κοιλάδα των Μουσών)"», καθώς και αντίγραφα από προγράμματα θεατρικών εκδηλώσεων στον χώρο του θεάτρου (έτη 2011, 2017, 2018). Παράλληλα, οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι στη Μ.Π.Ε. δεν μελετήθηκαν οι πραγματικές επιπτώσεις στο περιβάλλον από τον εκπεμπόμενο θόρυβο του ΑΣΠΗΕ, διότι δεν παρατίθεται η μέτρηση διάχυσης ήχου Α/Γ Ε82 Nordex που θα χρησιμοποιηθεί στον επίμαχο ΑΣΠΗΕ, αλλά μέτρηση διάχυσης ήχου Α/Γ τύπου Enercon.

23. Επειδή, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι το θέατρο της Άσκρης δεν είναι υπαρκτό ή λειτουργικό και για αυτόν τον λόγο δεν επισημάνθηκε από τις αρμόδιες αρχαιολογικές υπηρεσίες, σε κάθε δε περίπτωση, όπως αναφέρεται στη ΜΠΕ, όλα τα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών είναι εκτός της ζώνης των 35 dB από την πηγή θορύβου του ΑΣΠΗΕ (με τύπο ανεμογεννήτριας Ε82 Enercon), με μέγιστο κατά το ΕΠΧΣ/ΑΠΕ επιτρεπόμενο όριο αυτό των 45 dB, ενώ απέχουν τουλάχιστον 1772 μέτρα από τις Α/Γ.

24. Επειδή, ως προς την εξέταση του παράγοντα του θορύβου που παράγεται από τον ΑΣΠΗΕ, αφιερώνονται στη Μ.Π.Ε. ειδικές ενότητες (6.3.13 «Εκπομπές θορύβου και δονήσεων από τις εργασίες κατασκευής του έργου», 6.4.6 «Εκπομπές θορύβου και δονήσεων από τη λειτουργία του έργου», 9.11 «Επιπτώσεις από θόρυβο ή από δονήσεις»), στις οποίες αναλύονται οι εκπομπές θορύβου που θα προκληθούν από την κατασκευή και λειτουργία του έργου, εκτιμώνται οι επιπτώσεις από τον θόρυβο κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας του έργου και, με παράθεση αναλυτικών επιστημονικών και πραγματικών δεδομένων, προκύπτει το συμπέρασμα ότι κατά τη λειτουργία του έργου εξασφαλίζεται το ελάχιστο επίπεδο των 45 dB(A) στα όρια όλων των οικιστικών δραστηριοτήτων που ορίζει η ΚΥΑ 49828 στο Παράρτημα ΙΙ, Πίνακας Δ. Για την ορθότερη δε αποτύπωση του παραγόμενου θορύβου από τη λειτουργία του υπό μελέτη έργου εκπονήθηκε μελέτη που αφορά στον υπολογισμό και την αποτύπωση των ισοδυναμικών καμπυλών του παραγόμενου θορύβου επί τοπογραφικού ανάγλυφου (βλ. σελ. 55, καθώς και σελ. 140-142, 567 και συγκεκριμένα Εικόνα 5.1.6.1 και Σχήμα 9.11.1, καθώς και Χάρτη επιπτώσεων ισοθορυβικών καμπυλών που συνοδεύει τη ΜΠΕ). Ειδικότερα, για το μελετώμενο έργο πληρούνται οι απαιτούμενες αποστάσεις από οικιστικές δραστηριότητες και πολιτιστικά μνημεία και στοιχεία που αναφέρονται στο ΕΠΧΣ/ΑΠΕ (βλ. Ενότητα 5 της ΜΠΕ, καθώς και σελ. 35-41, 140-141), ενώ όσον αφορά την απόσταση του έργου από μεμονωμένες κατοικίες (νομίμως υφιστάμενες), μετά τον υπολογισμό της θορυβικής στάθμης από τη λειτουργία του Α/Π και τη χάραξη των ισοθορυβικών καμπυλών με ελάχιστη τιμή 45 dB (Α), προκύπτει ότι στη ζώνη που περικλείεται μεταξύ του έργου και της ισοθορυβικής καμπύλης των 45 dB (Α) δεν υφίσταται νομίμως αδειοδοτημένη κατοικία. Στη ΜΠΕ αναφέρονται οι χαρακτηριστικές τιμές έντασης θορύβου ανά δραστηριότητα (βλ. Πίνακα 6.5.6.1, σελ. 280 και Σχήμα 9.11.1, σελ. 565), η διάχυση του εκπεμπόμενου θορύβου από ανεμογεννήτριες νέου τύπου σε συνάρτηση με την απόσταση από τη θέση εγκατάστασής τους (βλ.

σελ. 282, Πίνακα 6.5.6.1, σύμφωνα με τον οποίο ήχος έντασης 105 dB σε απόσταση 775 μέτρων διαχέεται σε ένταση 35 dB), καθώς και ότι για τον συγκεκριμένο τύπο ανεμογεννήτριας που θα χρησιμοποιηθεί στον προτεινόμενο ΑΣΠΗΕ, ο εκπεμπόμενος θόρυβος ανέρχεται στο ύψος της πλήμνης τους σε 103,5 dB(A) για ταχύτητα ανέμου 8 m/s, σύμφωνα με το πιστοποιητικό μέτρησης θορύβου (βλ. σελ. 282-283, Πίνακα 6.5.6.2), ενώ σε απόσταση 100μ. (σε ύψος 1μ. από το έδαφος) από την ανεμογεννήτρια η ένταση ήχου υπολογίζεται περί τα 48dB(A) (βλ. σελ. 282). Εξάλλου, επισημαίνεται στη Μ.Π.Ε. ότι σε ταχύτητες ανέμου χαμηλότερες από 8 m/sec (~ 4 Beufort), ο αεροδυναμικός θόρυβος μιας ανεμογεννήτριας γίνεται μεν αισθητός, αλλά σε μεγαλύτερες ταχύτητες ανέμου ο θόρυβος που παράγεται από τον ίδιο τον άνεμο είναι πιο δυνατός και υπερκαλύπτει την εκπομπή θορύβου από την Α/Γ (βλ. σελ. 281, 283, σελ. 565). Παράλληλα, σε σχέση με τις κύριες πηγές εκπομπής περιβαλλοντικού θορύβου στην περιοχή μελέτης, εκτιμήθηκε ότι δεν υπάρχουν σοβαρές πηγές εκπομπής περιβαλλοντικού θορύβου στην περιοχή ούτε δραστηριότητες ή εγκαταστάσεις που να προκαλούν εκτεταμένο βιομηχανικό θόρυβο, ενώ η μέση στάθμη του θορύβου που δημιουργείται δεν ξεπερνά τα ανώτατα επιτρεπόμενα όρια κυκλοφοριακού θορύβου (σελ. 452-457), επισημαίνεται ωστόσο ότι λόγω έλλειψης συστηματικών μετρήσεων επιπέδου θορύβου στην περιοχή μελέτης, η ποιότητα του ακουστικού περιβάλλοντος δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί με ποσοτικά στοιχεία και ότι η κατάσταση αυτή δεν πρόκειται να επηρεαστεί (χειροτερεύσει) από τη λειτουργία του ΑΣΠΗΕ, διότι και η ένταση του ήχου μεταβάλλεται με την απόσταση κάνοντας την ισχύ του ήχου να μην είναι αντιληπτή σε πολύ κοντινή απόσταση από το πάρκο [των Α/Γ]. Περαιτέρω, στη ΜΠΕ γίνεται ειδική αναφορά στα τεχνικά χαρακτηριστικά του μοντέλου της ανεμογεννήτριας που θα χρησιμοποιηθεί στον ΑΣΠΗΕ σε σχέση με τον εκπεμπόμενο θόρυβο και συγκεκριμένα αναφέρεται ότι «[...] Ο θόρυβος που παράγει μια σύγχρονης τεχνολογίας τρίπτερη ανεμογεννήτρια, όπως αυτή της Enercon Μοντέλο E82/3000 Type E4 που θα χρησιμοποιηθεί στο έργο, έχει μειωθεί δραστικά (έχει υποδιπλασιαστεί τα τελευταία 5 χρόνια) με κατασκευαστικές βελτιώσεις» (βλ. σελ. 281, 282), καθώς και ότι «[...] Σε κατάσταση νηνεμίας και σε ταχύτητες ανέμου <4msec δεν προκαλείται κανένας θόρυβος, αφού οι ανεμογεννήτριες παύουν τη λειτουργία τους. Αντίθετα, σε μεγάλες ταχύτητες ανέμου ο θόρυβος του περιβάλλοντος υπερκαλύπτει το θόρυβο των ανεμογεννητριών [...]. Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι Α/Γ Enercon E82 είναι γενικά μηχανές αθόρυβες, οι οποίες δεν προκαλούν ηχητική ρύπανση και ενόχληση στους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής. Ο αεροδυναμικός θόρυβος ο οποίος δημιουργείται λόγω των στρεφόμενων πτερυγίων της μηχανής είναι ιδιαίτερα χαμηλός και, σε καμία περίπτωση, δεν μπορεί να συγκριθεί με τη στάθμη θορύβου αντίστοιχων συμβατικών σταθμών παραγωγής ενέργειας. Από τεχνολογικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί από εκπαιδευτικά ιδρύματα και οργανισμούς (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, Υπουργείο Ενέργειας της Δανίας κλπ.) προκύπτει ότι η στάθμη θορύβου μιας σύγχρονης ανεμογεννήτριας μέσου μεγέθους δεν ξεπερνάει τα 45,3dB σε ακτίνα 150 μέτρων. Με συνεχείς βελτιώσεις από τον κατασκευαστή ENERCON, η σύγχρονη ανεμογεννήτρια που θα χρησιμοποιηθεί στον προτεινόμενο ΑΣΠΗΕ έχει γίνει ακόμη πιο αθόρυβη συγκριτικά με την ισχύ της. Όσον αφορά τον μηχανικό θόρυβο, έχει ελαχιστοποιηθεί με την ενίσχυση του εσωτερικού κελύφους της μηχανής, με ηχομονωτική επένδυση και με τη χρήση ηχομονωτικών πετασμάτων και αντικραδασμικών πελμάτων στήριξης. Αξιόλογη ελάττωση του μηχανικού θορύβου κατορθώνεται με τον περιορισμό των θορυβωδών εξαρτημάτων του δρομέα και της πλήμνης της Α/Γ,

καθιστώντας τη σύγχρονη ανεμογεννήτρια της Enercon (Μοντέλο E82 - 3000 kW) πιο φιλική προς τον περιβάλλοντα χώρο. Διαθέτει, δε, πτερύγια με ειδική διαμόρφωση, για τη μείωση του αεροδυναμικού θορύβου. Η ιδιαίτερα χαμηλή ταχύτητα περιστροφής της πτερωτής τους συμβάλλει επίσης στη μείωση των αεροδυναμικών θορύβων [...]. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω βελτιώσεων των Α/Γ, ο παραγόμενος θόρυβος, σε απόσταση 200 μέτρων από την εγκατάσταση, έχει περιοριστεί ώστε να είναι μικρότερος από τα φυσιολογικά επίπεδα θορύβου μιας μικρής επαρχιακής πόλης. Με δεδομένη την ελάχιστη απόσταση των 500 m από τους οικισμούς, ο θόρυβος μειώνεται ολοένα και περισσότερο. Τέλος στα επίπεδα του ανέμου που λειτουργούν οι σύγχρονες ανεμογεννήτριες, ο φυσικός θόρυβος που προκαλείται από τον άνεμο υπερκαλύπτει τον θόρυβο των ανεμογεννητριών [...]. Η εξασφάλιση του ελάχιστου επιπέδου θορύβου των 45 dB διασφαλίζεται σε οποιαδήποτε μεμονωμένη κατοικία σε ακτίνα 500 μέτρων, καθότι ο προκαλούμενος θόρυβος των Α/Γ μειώνεται αισθητά, όσο αυξάνεται η απόσταση από την πηγή του ήχου (βλ. Εικόνα 9.11.1). Οι σύγχρονες ανεμογεννήτριες «παράγουν» ήχο έντασης περίπου 40 dB σε απόσταση 600m. Ο ήχος των 34 dB ισοδυναμεί με αυτόν που ακούγεται από ένα σπουργίτι σε απόσταση περίπου 20 μέτρων ή σε ένα ήσυχο σπίτι όπου δεν ακούγονται συνομιλίες ή σε ένα γραφείο που εργάζεται ένας άνθρωπος χωρίς να μιλάει [...]. Από τη μελέτη ήχου που έγινε με το λογισμικό WIND PRO τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το όριο ηχητικής ρύπανσης για τις οικιστικές περιοχές των 45 db δεν επηρεάζει κάποιο γειτονικό χωριό ή πόλη [...]» (βλ. σελ. 564-568). Εξάλλου, κατά την αξιολόγηση της τελικής επιλογής σε σχέση με τις επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον αναφέρεται ότι η εναλλακτική λύση ήταν η εγκατάσταση 10 Α/Γ τύπου N110-2500kW της κατασκευάστριας εταιρείας Nordex, οι οποίες αφορούν σε προηγούμενο μοντέλο με πιο παλαιωμένα συστήματα και μικρότερη ενεργειακή αποδοτικότητα, αλλά και μεγαλύτερες διαστάσεις, ενώ η επιλεγείσα Enercon E82/3.000 kW είναι μεν μεγαλύτερη σε παραγόμενη ισχύ Α/Γ, αλλά τα συστήματά της παρέχουν μεγαλύτερη ασφάλεια και καλύτερης ποιότητας τελικό προϊόν που είναι η ενέργεια, με χαμηλότερο προκαλούμενο θόρυβο λόγω έλλειψης κιβωτίου ταχυτήτων και πολλαπλασιαστή στροφών, καθώς και μικρότερες διαστάσεις με θετικό αντίκτυπο στην οπτική όχληση (βλ. σελ. 305). Τέλος, το θέατρο Άσκρης, το οποίο βρίσκεται εντός του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλάδας των Μουσών [βλ. Αριθ. Φ09/33169/1186/ 5.7.1985 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών «Χαρακτηρισμός περιοχής Άσκρας Βοιωτίας, ως αρχαιολογικού χώρου» (Β΄ 453), όπως αναοριοθετήθηκε με την ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/37134/1820/9.4.2012 υπουργική απόφαση (ΑΑΠΘ 134) και την αριθμ. 407164/26.8.2022 υπουργική απόφαση περί διόρθωσης σφάλματος (Δ΄ 554)] απέχει μεταξύ 1.772 και 2.601 μέτρα από τις ανεμογεννήτριες του εν λόγω ΑΣΠΗΕ (βλ. σελ. 489, Πίνακα 9.3.1.1) και όπως προκύπτει από τον Χάρτη επιπτώσεων ισοθορυβικών καμπυλών που συνοδεύει τη ΜΠΕ βρίσκεται εκτός της ζώνης των 35 dB από την πηγή θορύβου, όπως άλλωστε συνομολογούν οι αιτούντες.

25. Επειδή, με τα δεδομένα αυτά, στην επίμαχη Μ.Π.Ε. μελετήθηκαν επαρκώς, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, οι πραγματικές επιπτώσεις στο περιβάλλον από τον εκπεμπόμενο θόρυβο του επίδικου έργου και ειδικότερα ότι εξασφαλίζεται, κατά τη λειτουργία αυτού, το μέγιστο, κατά το ΕΠΧΣ/ΑΠΕ, επιτρεπόμενο όριο των 45 dB, στα όρια όλων των οικιστικών δραστηριοτήτων, παρατίθεται δε στη Μελέτη αυτή η μέτρηση διάχυσης ήχου των Α/Γ τύπου E82 Enercon, οι οποίες και θα χρησιμοποιηθούν στο επίδικο έργο, ενώ τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από τους αιτούντες, οι οποίοι εσφαλμένα εκλαμβάνουν ότι θα χρησιμοποιηθούν Α/Γ

τύπου Ε82 της Nordex, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα. Περαιτέρω, λαμβανομένης υπόψη της, κατά τα προεκτεθέντα, λεπτομερούς και εμπεριστατωμένης έρευνας που περιλαμβάνεται στη Μ.Π.Ε. για τα παραγόμενα επίπεδα του θορύβου από τις σύγχρονες ανεμογεννήτριες που θα χρησιμοποιηθούν και το γεγονός ότι, σύμφωνα με τη Μελέτη αυτή, η ένταση του θορύβου μειώνεται σε συνάρτηση με την απόσταση, καθώς και το γεγονός ότι το θέατρο Άσκρης, το οποίο απέχει μεταξύ 1.772 μ. και 2.601 μ. από τις ανεμογεννήτριες του επίδικου ΑΣΠΗΕ (βλ. ΜΠΕ σελ. 489), βρίσκεται, σύμφωνα με τον προαναφερόμενο Χάρτη επιπτώσεων ισοθορυβικών καμπυλών που συνοδεύει τη Μελέτη, εκτός της ζώνης των 35 dB από την πηγή θορύβου, ενώ για τη λειτουργία του, όπως προκύπτει και από το Πρακτικό της συνεδρίασης 33/08.09.2020 του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (σελ. 28), επί της οποίας εκδόθηκε η θετική γνωμοδότηση για την κατασκευή του έργου, χρειάζεται να προηγηθεί ανασκαφική έρευνα, ώστε να ακολουθήσει η αποκατάσταση και η ανάδειξή του, δεν προκύπτει ότι η όχληση από την ένταση του θορύβου που θα προκληθεί από τη λειτουργία του επίδικου έργου υπερβαίνει τα ανώτατα επιτρεπόμενα όρια, ώστε να ήταν αναγκαία περαιτέρω έρευνα του ζητήματος αυτού στο πλαίσιο της εν λόγω Μελέτης, η δε όχληση από την ένταση του θορύβου των υπόλοιπων ανεμογεννητριών που επικαλούνται οι αιτούντες (στις θέσεις «ΖΑΓΑΡΑΣ» και «ΒΑΘΕΙΑ ΛΑΚΚΑ»), οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο της άδειας παραγωγής, θα εξεταστεί ενδεχομένως στο πλαίσιο της τυχόν δικής τους περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Κατά συνέπεια, η επίμαχη Μ.Π.Ε. ως προς την έρευνα των επιπτώσεων στο περιβάλλον, και ειδικότερα στο θέατρο της Άσκρης, από τον εκπεμπόμενο θόρυβο του επίδικου έργου είναι επαρκής, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα (βλ. και ΣτΕ 1403/2019 σκ. 18, 741/2019 σκ. 17-18, 2741/2014 σκ. 26-27).

26. Επειδή, κατ' ακολουθίαν η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την αίτηση ακυρώσεως.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Δέχεται την παρέμβαση.

Επιβάλλει σε βάρος των αιτούντων συμμέτρως τη δικαστική δαπάνη του Ελληνικού Δημοσίου που ανέρχεται στο ποσό των τετρακοσίων εξήντα (460) ευρώ και της παρεμβαίνουσας εταιρείας η οποία ανέρχεται σε εξακόσια σαράντα (640) ευρώ

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 26 Ιανουαρίου 2024

Η Πρόεδρος του Ε΄ ΤμήματοςΗ Γραμματέας του Ε΄ Τμήματος

Μαργαρίτα Γκορτζολίδου Δημητρία Τετράδη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 11ης Ιουνίου 2024.

Η Πρόεδρος του Ε΄ ΤμήματοςΗ Γραμματέας

Μαργαρίτα ΓκορτζολίδουΕιρήνη Κανάκη

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα, ...

Η Πρόεδρος του Ε΄ ΤμήματοςΗ Γραμματέας του Ε΄ Τμήματος

./.